UN MĂR DE MODĂ VECHE

proză scurtă

Contents

BÂRZUL

de Györfi-Deák György

Bârzul este aproximativ o fiinţă, situată undeva între plan şi volum, fără a aparţine în întregime nici unuia dintre ele, nefiind nici proiecţie, nici spărtură, nici fărâmă, nici curbură, dar cu un suflet larg, care transcede toate aceste vicii de percepţie ale noastre. Plutind între bidimensional şi tridimensional ca sicriul lui Mahomed între cer şi pământ, mărginit în urma unor rânduieli topologice, dar fără a se confunda cu limitele sale, bârzul este infinit, sieşi suficient, identic până la oglindire în sistemul de proporţii care-l alcătuieşte şi-l individualizează. Structura sa modulară este recursivă, independentă de sistemul de măsură, reproductibilă ca detaliu la orice scară.

Deşi nimeni nu pare să se sinchisească de existenţa lor, cei avizaţi, majoritatea lor pionieri în acest domeniu, printre care se numără şi modesta mea persoană, au reuşit, în ciuda greutăţilor materiale din perioada tranziţiei de la pauperitatea socialistă la lipsa de perspectivă capitalistă, să realizeze o descriere mulţumitoare a felul lor de-a fi. Observaţiile comportamentului colectiv şi individual, precum şi experimentele făcute în laborator, au permis alcătuirea sintezei de faţă, supusă atenţiei unor somităţi, care au refuzat să se pronunţe şi mau ameninţat cu diferite represalii dacă le divulg numele, prezentată apoi pe unul dintre site-urile gratuite de pe Internet, publicată prin bunăvoinţa unor mecena autohtoni şi laureată ulterior cu unul dintre premiile oferite la cunoscuta manifestare de artă şi literatură science-fiction "Picnic la marginea Galaxiei".

Deşi paleontologia nu ne oferă dovezile necesare, se poate demonstra indirect că bârzii au apărut cu mult înaintea oamenilor, fiind iniţial făpturi acvatice, ce trăiau pe ţărmurile oceanelor şi se hrăneau cu zgomotul valurilor, vieţuind cam după tipicul în care îşi duc traiul şi astăzi coloniile coralifere. Structurile rezultate în urma acestor procese infogenetice au acţionat simpatetic asupra diferitelor grupuri de vieţuitoare submarine, accelerând evoluţia octopodelor, apoi conchista cetaceelor. Nu se cunoaşte cauza pentru care au părăsit acest mediu saţios şi s-au alăturat primelor grupuri de hominizi,

precum ne arată picturile rupestre, unde de obicei apar reprezentaţi prin nişte spirale.

Momentul s-a păstrat în memoria colectivă, un bun exemplu fiind motivul labirintului dedalic, un spaţiu ordonat menit să izoleze Minotaurul, reprezentare a instinctelor primare haotice. Până la Dedal, lumea a trăit pe o tipsie susţinută de elefanţi. Arhitectul cretan a fost primul om care s-a înălţat în văzduh, a cucerit o dimensiune suplimentară, a căpătat o nouă perspectivă asupra realităţii, a constatat sfericitatea pământului. Credem, şi, dacă discurile din Cnossos vor fi vreodată descifrate, veţi vedea că nu greşim, că Dedal a fost primul om care a descoperit existenţa bârzilor. Faptul transpare din sfatul dat fiului său Icar, care n-a ştiut să păstreze măsura cuvenită între dimensiuni şi, cuprins de beţia zborului, s-a înălţat dincolo de limitele permise în minunata lume nouă, cea tridimensională.

Unii au protestat, de ce trebuie să vedem bârzi în toţi codobelcii, astronauţi extratereştri în orice reprezentare încornorată şi O.Z.N.-uri în fiece străfulgerare nocturnă ? Spiralele apar şi-n cârceii fasolei, şi pe discul florii soarelui. Da, dar aceste plante au rămas necunoscute europenilor până la descoperirea Americii. De asemenea, ele nu pot constitui nici reprezentarea schematică a rostogolirii valurilor mării, deoarece apar ca motive ornamentale şi la triburi situate în adâncul continentelor, despărţite de mare prin deşerturi sau codri de netrecut. Precum vedeţi, rostul lor este de a umple golul dintre bi- şi tridimensional, adică de a sugera exact spaţiul unde vieţuiesc bârzii.

Deşi îi întâlnim la tot pasul, ochii noştri, obişnuiţi să identifice doar formele precis delimitate, nu pot vedea un bârz decât dacă se concentrează anume asupra lui. Recunoaştem cu uşurinţă atât o cărămidă, o sferă sau un cilindru, cât şi o piramidă sau un hiperboloid de rotaţie, dar numai deoarece sunt volume distincte, spaţii definite, corpuri mărginite, care practic ne sar în ochi. Spre deosebire de aceste forme riguroase, bârzii posedă mai degrabă o deformare caracteristică, fiind un fel de rotocoale pufoase, întinse între nişte filamente transparente, îmbârligate şi încârligate după nişte reguli numai de ele ştiute. La fel cum nu veţi găsi două zebre cu acelaşi desen al pielii,

două amprente digitale identice sau două persoane cu aceeaşi structură genetică, nu veţi întâlni nici doi bârzi identici. Unii conţin elemente ce se încovoaie către dreapta, alţii, la fel de numeroşi, preferă să se răsucească mai mult înspre stânga. Deşi această pondere sensibil egală ne-ar duce cu gândul la o distribuţie bisexuată a bârzilor, observaţiile dovedesc că structura preponderent dextrogiră sau levogiră nu constituie caracteristici definitorii pentru a determina sexul indivizilor.

Faţă de ciuperci, care au ales cea mai complicată modalitate de a se perpetua, bârzii procedează mult mai simplu. Mulţimea bârzilor formează un grup multiplicativ, astfel încât prin compunerea unui bârz cu o bârză, realizată îndeobşte prin suprapunere şi însumare, rezultă tot un bârz, numai unul, diferit ca înfăţişare, dar identic în manifestări cu genitorii săi. Cum amintita operaţie de multiplicare este comutativă, adică nu contează cine este deasupra şi cine este dedesubt, ci numai cât sunt de suprapuşi, orice discuţie despre sexul bârzilor devine superfluă, el fiind la urma urmei o convenţie a observatorilor din exterior, menită să uşureze identificarea indivizilor. Datele adunate demonstrează că acuplarea provoacă plăcere, dar, spre deosebire de specia noastră, caracterizată de un dimorfism orgasmic pronunţat (adică, în cazul unei relaţii armonioase, bărbatul are un orgasm intens, dar de scurtă durată, în vreme ce femeia ajunge mai încet să simtă plăcerea, dar apoi senzaţia persistă), bârzii nu manifestă nici un fel de diferenţe în acest sens. Durata unui act sexual este de exact 27,1828 minute şi nu depinde de factorii externi, precum ceasul din zi, intensitatea luminii, temperatura mediului, umiditatea aerului, viteza vântului, intensitatea sau cauza trepidaţiilor etc.

Deşi nimic nu-i împiedică să ducă o viaţă destrăbălată, bârzii preferă traiul liniştit în doi. Un cuplu de bârzi poate da naştere unui număr imens de urmaşi, circa 500 pe oră (durata medie de viaţă se situează în jur de 150 de ani, dintre care 120 sunt fertili !). Mortalitatea infantilă este nesemnificativă, sub unu la mie. Cu toate acestea, ei preferă să dea viaţă numai la câte 10, maxim 20 de urmaşi (în medie, 12), probabil selectaţi pe baza unor criterii estetice. După împlinirea vârstei de 3 ani, tinerii bârzi nu mai depind de aceştia în vederea asigurării celor necesare, totuşi ei rămân prin preajma părinţilor multă vreme,

chiar după ce ajung la maturitate sexuală. De obicei, separarea este determinată doar de constituirea unui nou cuplu. Deşi studiul bârzilor a însumat mai mulţi ani de cercetare, nu s-a înregistrat nici un eveniment care să sugereze eventuale practici incestuoase.

Tinerii îşi consacră majoritatea timpului pentru cultivarea spiritului. Fiecare bârz adult constituie un tezaur de erudiţie. Cum adoră să citească, în orice bibliotecă veţi întâlni câteva dintre aceste făpturi diafane. Aspectul lor nebulos face să fie lesne confundaţi cu plasele de păianjeni, lucru care-i determină pe bibliotecari să-i lase în grija femeilor de serviciu. Unele dintre ele au încercat tot felul de insecticide ca să scape de teroarea şiragurilor translucide atârnate prin colţurile depozitelor sau deasupra meselor din sălile de lectură, a căror persistenţă le prilejuiau o continuă bătaie de cap, însă fără nici un fel de rezultate.

Bârzii manifestă o comportare pasivă faţă de majoritatea substanţelor chimice şi particolelor elementare. Nu se dizolvă nici în apă, nici în vreunul dintre solvenţii organici, iar acizii şi bazele îi lasă nepătaţi. Pot trăi netulburaţi atât în adâncimile întunecoase ale oceanelor, cât şi în strălucirea fantomatică a radiaţiilor emise de miezul unui reactor atomic, întrucât structura lor internă, bazată pe ordonarea informaţională, este negentropică, adică, mai pe înţelesul profanilor, respectă legea de conservare a energiei, dar contrazice cel de-al doilea principiu al termodinamicii, în formularea pe care actualmente noi o considerăm încă valabilă. Căci, de la demonul lui Maxwell citire, bârzul nu este nici maşină termică şi nici entitate statistică, lucru descoperit pe vremuri de Ludwig Boltzmann şi întâmpinat cu atâta îndărătnicie de către academiile de ştiinţă, încât ea l-a determinat în cele din urmă să-şi pună capăt vieţii, deşi reuşise să supravieţuiască prohibiţiei din California.

Bârzii suportă fără probleme o gamă foarte largă de temperaturi. Rezistă atât scufundării în azot lichid, cât şi expunerii la temperaturi apropiate de cea a suprafeţei solare, adică aproximativ 6000 de grade, suficiente ca să vaporizeze instantaneu un filament de wolfram. Cum îşi conţin propriul vid, cel cosmic nu-i deranjează deloc, lucru care se poate să fi trezit interesul agenţiilor spaţiale (le-am contactat, dar au refuzat să

facă vreo declaraţie în această privinţă). Nu exclud posibilitatea ca la sfârşitul deceniului trecut, în cel mai mare secret, nişte astronauţi bârzi să fi pătruns dincolo de fotosferă şi să fi revenit de acolo cu mostre de plasmă solară, lucru care ar explica progresul brusc al cunoştinţelor din domeniul fuziunii nucleare şi graba cu care au fost parafate acordurile privitoare la bombele cu hidrogen.

Întrucât societatea lor funcţionează pe baza unei empatii sociale generalizate, bârzii n-au lideri, nu fac politică şi n-au de ce să se lupte. Unii susţin că tocmai acest lucru i-a determinat să se alăture speciei umane, deoarece noi înlăturăm această carenţă prin uriaşele energii investite în eterna întrecere menită să individualizeze pe cei mai capabili. În vreme ce orice bârz este un bârz şi niciodată nu va dori să fie altceva, orice om visează să iasă în faţă şi se roagă lui Dumnezeu, să-i facă hatârul, s-ajungă şi el, măcar pentru o zi, calif în Bagdad.

Bârzii profită de eterna noastră cârcoteală împotriva rânduielilor lumii şi îşi trag partea leului din orice altercaţie, deoarece între timp au renunţat să folosească zgomotele din natură ca sursă de hrană şi s-au apucat să digere redundanţele de tot felul din viaţa noastră de zi cu zi : repetiţii, bâlbâieli, clişee, aglutinări, pleonasme, monotonii, răcnete haiduceşti şi altele ca ele. Avântul mijloacelor de comunicare în masă şi dispariţia cenzurii au ajuns să le asigure traiul de zi cu zi, ba chiar bunăstarea. Un banal talk-show televizat le dă ce să rumege o întreagă lună. O rundă de negocieri patronate-sindicate îi ajută să trăiască boiereşte un an întreg. Iar când, în urma vreunui accident mai grav, trebuie să se refacă, atunci se suie în primul tren şi pleacă spre capitală, unde, la palatul parlamentului, bârzii şi-au organizat un complex balnear.

Acest lucru explică şi de ce bârzii pot fi întâlniţi în număr mult mai mare în ţările latine decât în alte părţi ale lumii. De exemplu, în Ţara de Foc, ţinutul din extremitatea sudică a Argentinei, au fost contorizaţi de trei ori mai mulţi bârzi decât la Stockholm, ceea ce explică de ce capitala suedeză a fost aleasă ca locul cel mai potrivit pentru decernarea premiilor Nobel. Cea mai masivă aglomerare de bârzi a fost raportată de savanţii indieni, dar, după numai două zile de la apariţia ştirii, patrioţii

chinezi din fosta colonie portugheză Macao au anunţat o cifră aproape dublă.

Văd că aţi început deja să vă examinaţi camera şi vă întrebaţi ce veţi face dacă veţi descoperi unul pe tavan. Întâi, convingeţi-vă că nu este o banală pânză de păianjen. Puteţi folosi o brichetă sau un chibrit în acest scop, dar fiţi atenţi să nu vă ardeţi degetele sau să nu vă aprindeţi casa.

Dacă proba focului dă un verdict pozitiv, nu intraţi în panică, viaţa Dumneavoastră nu este în nici un fel ameninţată. Dar dacă totuşi consideraţi că prezenţa unui bârz vă violează intimitatea, renunţaţi să priviţi televizorul sau să ascultaţi radioul vreme de o săptămână, anunţaţi-vă prietenii să vă ocolească, adoptaţi un stil de viaţă plictisitor şi bârzul va pleca de la sine. În tot acest răstimp vă puteţi deconecta citind romanele fluviu ale clasicilor ruşi, să învăţaţi japoneza împreună cu Anjin-san-ul naufragiat în shogunatul lui James Clavell, să îmbucaţi piesele unui puzzle de un metru pe doi sau să ieşiţi pur şi simplu pe baltă, la o partidă de pescuit.

Dar, dacă decideţi să-i acceptaţi prezenţa, veţi avea mult mai mult de câştigat. La fel cum pisicile se aciuiesc numai în casele cu o atmosferă specifică, maternă, plină de căldură sufletească, şi bârzii preferă anumite locuri, în special cele unde oamenii schimbă idei, discută liber, încearcă să pună lumea la cale, să găsească rezolvări inedite. Ei bine, în prezenţa unui bârz, lucrurile se limpezesc de la sine, soluţiile salvatoare răsar ca ciupercile după ploaie, curcubeele strălucesc în urma urgiei, dezvăluind comorile de înţelepciune îngropate în noi. Să nu uităm, rostul unui bârz este să modeleze haosul în structuri ordonate informaţional. Din cauza însuşirilor empatice specifice acestei specii, veţi reuşi să intuiţi mult mai bine ce trebuie să faceţi ca să ieşiţi dintr-o situaţie imposibilă şi veţi dobândi un spor de încredere în propriile puteri. Iar dacă veţi persevera, veţi ajunge să vă înţelegeţi pe sine, ceea ce, la urma urmei, nu este la îndemâna oricui.

Apărută în **LIMES** nr.3-4 (11-12) / 2000, p. 272-277.

BIBLIOPOLIS

de Györfi-Deák György

"*Oraşul-bibliotecă are străzile pardosite cu cărţi; casele din acest oraş sunt cărţi deschise la pagini diferite, sau cărţi închise...*"

(Petean & Petean, 1996, p.136)

Bibliopolis, cetatea cărţilor, este o aşezare străveche, dezvoltată iniţial în jurul unui templu păgân cu coloane tipărite, unde în antichitate se cultiva iluzia că orice întrebare îşi poate afla răspunsul. Asta până odată când unul dintre cuceritorii aflaţi în trecere pe acolo s-a mâniat cumplit, socotind că soluţia sugerată de preoţi este prea ambiguă şi a poruncit dărâmarea sanctuarului. După ce l-a făcut una cu pământul, i-a înhămat sacerdoţii rămaşi în viaţă la un plug şi a arat locul. Din brazdele unde clarvăzătorii şi-au semănat oasele, au răsărit maci roşii, florile unei cunoaşteri ce înrobeşte şi distruge sufletele.

Peste ani, o secetă prelungită a transformat locul într-un pustiu vizitat doar de marile spirite, care se retrăgeau în câmpia de un alb orbitor ca să înfrunte ispitele vieţii. Pe vechile temelii sfărâmate a fost ridicată o mică sihăstrie, unde au început să se perinde din ce în ce mai mulţi pelerini aflaţi în căutarea adevărului. Unii dintre ei ştiau carte. În perioada de început a Evului Întunecat aici s-a construit o bibliotecă înzestrată cu un scriptorium, unde au început să fie adunate lucrări de nepreţuit, recuperate de la diferitele civilizaţii risipite de necontenitele războaie purtate în numele credinţei.

Mănăstirea a devenit un popas obişnuit pe drumul caravanelor, un loc privilegiat de soartă, unde se strângeau, se depozitau şi se transmiteau informaţii între Orient şi Occident. Aşezată într-o zonă mai retrasă, insignifiantă din punct de vedere strategic, ea a devenit o verigă cheie pentru derularea normală a afacerilor. Aici au venit negustorii să afle ce se caută şi ce profit pot obţine, aici s-au refugiat savanţii în grădinile cărora soldaţii analfabeţi călcaseră în picioare cercurile cunoaşterii sau care fuseseră excomunicaţi datorită îndrăznelii de a propune o altă viziune asupra lumii, aici s-au întâlnit diplomaţii ca să facă şi să desfacă alianţe. Aşezarea s-a lărgit. În jurul ei s-au aşezat meşteri iconari, săpători de fântâni, cerşetori, falsificatori, făuritori de aşa-zise relicve sacre, potcovari, plugari, ba chiar câţiva soldaţi lăsaţi la vatră. În cele din urmă, pe vremea unuia dintre efemerele imperii,

guvernatorul provinciei i-a acordat rangul de târg şi a trimis un vameş să strângă impozitele. Mai apoi, unul dintre domnitori a stabilit o magistratură în localitate şi a ridicat-o la rangul de oraş. Dezvoltarea ulterioară a fost unică şi pilduitoare.

Aşezat pe câmpia albă unde sub privirea ascuţită a ochelarilor continuă să pască şi astăzi turme de oi negre, Bibliopolisul modern poartă pecetea unui sistem transpus în gând şi-n piatră, menit să permanentizeze mărturiile scrise acumulate de civilizaţia umană. El simbolizează puterea nemuritoare a spiritului, substituie fragilitatea destinului uman cu o alternativă ce-i conferă supleţea trestiei, îi dăruieşte capacitatea de a rezista îndelung la asaltul oricărei barbarii şi dovedeşte că bunăstarea generală înseamnă în primul rând acces liber şi rapid la informaţii.

Harta Bibliopolisului dezvăluie un teritoriu unde geometria a fost ridicată la rang de ideal, un spaţiu sistematizat cu o rigoare neînduplecată, o chintesenţă a burgului nemţesc. Dincolo de zidul enciclopediilor cu cotoare aurite se înalţă cele nouă turnuri de fildeş ale cunoaşterii, zgârie-nori botezaţi cu nume de ştiinţe şi de arte. Aici, la diferite nivele, ordonate şi ele conform sistemului zecimal, locuiesc cunoştinţe şi informaţii unice în felul lor. Împreună cu Muzeul Scrisului, ele sunt singurele clădiri din cetate. Largile alei presărate cu prundiş şi puzderia de spaţii verzi umplu restul. Sub cupolele împletite ale copacilor ce marchează diferite orientări, ideile circulă neîngrădit dintr-un domeniu într-altul, stârnind uneori asocieri uimitoare, găzduite peste noapte de poeţi în Turnul Limbii şi-al Literaturii.

În piaţa centrală a oraşului, în parcul situat peste drum de Muzeul Scrisului, se află ansamblul monumental dedicat cinstirii lui Melvil Dewey, genialul inovator, fondatorul revoluţionarului sistem care a stabilit forma actuală a aşezării. Monumentul a fost făurit de Fidaur, promotorul deformismului canonic. În unduirile bronzului şlefuit până la incandescenţă, se desluşesc zece sfere cromate, grupate într-un triunghi echilateral, simbol pitagoreic, suprapus unei structuri filigranice arborescente, de tip fractalic, unde fiecare detaliu, fie el oricât de mic, reproduce fidel modelul ansamblului. Un sistem de pulverizare foarte fină creează o structură globulară paralelă,

formată din minusculi stropi de apă, ce răsfrâng lumina solară în tot atâtea curcubee.

Administraţia cetăţii se află dincolo de ultimul pod mobil, în edificiul ce poartă numele pompos de "Index alfabetic", unde un noian de bibliotecari roşi în creştet şi în coate, numiţi clasificatori, verifică fiecare idee nou-sosită. După ce o examinează cu luare aminte şi o încadrează cât mai exact între limitele cunoaşterii, îi stabilesc o identitate şi îi eliberează o autorizaţie de şedere, numită indice sistematic, adică un domiciliu în domeniul cel mai potrivit.

În general, toate ideile, mai puţin cele din domeniile de frontieră, ajung să prospere. După ce comisia specializată le determină locul în subsectorul adecvat, traiul în Bibliopolis devine plăcut, chiar reconfortant. Privind de la suprafaţă, totul pare perfect.

Din păcate, în ciuda măsurilor profilactice, iar ulterior a campaniilor de exterminare, în subteranele cetăţii s-a dezvoltat şi se înmulţeşte nestingherită o specie de paraziţi, ce înfulecă şi digeră orice fel de informaţie, adesea fără nici un fel de discernământ: şoarecii de bibliotecă. Ei scormonesc la izvoare şi sapă tot felul de scurtături în minunatele ziduri ale cetăţii, produc o sumedenie de note de subsol, susţinându-şi lucrările cu erudiţia excavată din cărămizile cunoaşterii, fenomen care provoacă o şubrezire continuă a brâului protector. De aceea apare necesitatea de a revizui periodic, cu multă cheltuială, conţinutul enciclopediilor, de a le înlocui cu noi ediţii, unde, în ciuda grijii dovedite de colectivul de coordonare, nimeresc tot mai adesea o parte dintre articolele produse chiar de amintiţii dăunători.

Apărută în ***RAFTUL LIBER***, nr. 3-4 / 1999

CASA CU O MIE DE COCORI

de Györfi-Deák György

Thea se hotărî ca de această dată să nu mai ierte Telefonul. Când se va întoarce Tati acasă, îi va spune să-l scoată pe omuleţul cel răutăcios din receptor şi să-l scuture bine, spre a-l învăţa minte, ca niciodată să n-o mai facă pe Mami să plângă. Şi ca să nu uite, rupse o pagină din caietul de aritmetică şi schiţă un pitic cocoşat şi spân, cu nasul lătăreţ şi cu buzele

asemănătoare unui opt foarte turtit, alcătuite din doi lobi cu dinţi. Tocmai începuse să-l deseneze pe Tati, când intră mama în cameră.

Avea ochii roşii, roşi de lacrimi şi buzele uşor răsfrânte la colţuri. Se îmbrăcase de oraş, însă cu o neglijenţă neobişnuită: mai mult ciufulise părul decît îl pieptănase, bluza de culoarea cerului juca în cute umbrite pe la şolduri, mototolită de fusta albă, trasă până sub gât, cu fermoarul răsucit într-o parte.

- Comoara mea, trebuie să plec. Să nu deschizi nimănui. Imediat vine Ma'mare, să fii cuminte şi s-o asculţi.

O strânse puternic la piept, tremura toată, şi o sărută pe frunte. Thea o însoţi până la uşă. Îşi aduse aminte să încuvinţeze abia când auzi cum se închide zăvorul. Abia atunci regăsi toate cuvintele uitate când fusese surprinsă în pornirea ei împotriva atotputernicului Telefon. Uneori îl auzea cum ţârâie a deşteptare oablă în toiul nopţii, ca un ticăit ce-şi afla plăcerea în a ridica toată casa în picioare la ceasul cucuvelelor. Altădată grăbea sau prelungea despărţiri. Scula oamenii de la masă şi-i zorea. Poruncea şi pretindea ascultare oarbă, în timp ce el întârzia, amâna, uita - uita să fie al familiei.

Din cauza Telefonului, Thea rămânea adesea singură. Atunci îşi petrecea timpul cu îmbrăcatul Domnişoarelor sau stătea la taifas cu ursuleţul Fram. Fram era mare, alb şi sosise de la Polul Nord adus de Moş Crăciun. Uneori îi povestea despre nesfârşitele întinderi de zăpadă pufoasă şi călduroasă, despre mirosul sărat al gheţii şi despre celelalte vise petrecute în magazinul unde îşi aşteptase rândul. Spera să adune cu timpul ceva bani şi să se răscumpere. Thea începuse să pună deoparte măruntişul primit cu diferite ocazii ca să-l ajute. Domnişoarele îl bîrfeau tot timpul, deşi copila le atrăsese atenţia de nenumărate ori că nu-i frumos şi nici politicos, îl acuzau că minte de-ngheaţă apele, de unde şi culoarea blănii: un camuflaj ideal pentru a nu fi prins că umblă cu cioara vopsită. Domnişoarele vorbeau cu un puternic accent yankeu şi susţineau cu încăpăţânare că zăpada adevărată este umedă şi rece, că gheaţa miroase a congelator, însă Thea ştia că toată gâlceava nu reprezintă decât o chestiune de puncte de vedere diferite, fapt pentru care ursuleţul îi era recunoscător şi-o îndemna uneori să-şi cumpere îngheţată din banii economisiţi.

Bunica sosi tocmai când Fram povestea cum laponii, în lipsa Telefonului, jupoaie uşor mestecenii şi-şi şoptesc răvaşele în coajă, cu obrazul lipit de trunchiul reavăn. Nu ştia însă dacă după aceea umezesc uşor marginile peticului tăiat şi lipesc coaja înapoi, prinzînd-o cu timbre de zece cenţi sau dacă doboară arborele şi-l pun pe foc, ca să transmită ştirile prin rotocoale de fum, precum obişnuiesc să facă indienii. Thea îşi aminti că văzuse cândva câteva fotografii cu zăvoaie de mesteceni şi decise că aveau trunchiurile pline cu mărci poştale francate de un poştaş bărbos, cu ciupilică moţată, purtat printre nămeţi de o sanie trasă de reni.

- Ma'mare ! Nu-i aşa că-l vei ruga pe Tati să planteze un mesteacăn în locul Telefonului ?

Bunica zâmbi. Surâsul ei avea un ceva misterios, aparte. Abia trecuse de cincizeci, însă nu-şi arăta vârsta. Dacă vă imaginaţi o bătrânică gârbovită, cu ochelari încadraţi de şuviţe argintii, vă înşelaţi amarnic. Ma'mare avea aproape un metru şapteş'cinci înăltime, îşi vopsea părul în fiecare săptămână într-un negru de tuş chinezesc şi nimerea gaura acului întotdeauna din prima încercare. Renunţase totuşi să poarte blugi şi vorbea aşa cum se aştepta lumea să vorbească o doamnă. Mult mai republicană în convingeri decît majoritatea celor din Sud, înlocuise basmele fraţilor Grimm cu "Coliba unchiului Tom" şi "Aventurile lui Huckleberry Finn". Pe Andersen îl păstra pentru mai târziu, când Thea urma să păşească către adolescenţă.

- Bine, comoara mea, îl voi ruga, promise Ma'mare. Ştii că Tati nu-ţi refuză nimic. Dar de ce vrei să atârne telefonul în mesteacăn?

Fetiţa îi povesti cât de nesuferit este Telefonul şi la ce concluzie ajunsese împreună cu ursuleţul. Bunica clătină din cap, purtată de gânduri. Sensibilitatea aparte şi imaginaţia vie a nepoatei n-o surprindeau, doar era şi sânge din sângele ei, însă o avertizau că pe moment va trebui să-i ascundă adevărul.

- Mami n-a spus unde pleacă? se interesă într-o doară.

- Nu. Însă era foarte tristă.

- De ce crezi asta?

- Pentru că a plâns în bucătărie, deşi n-a tocat ceapă. Şi a încălţat sandalele verzi.

- Ai dreptate, spuse bunica şi găsi soluţia care urma să abată gîndurile copilei de la starea sufletească a mamei ei. Cine taie ceapă şi nu plînge este un netrebnic.

Thea zâmbi surprinsă.

- Ma'mare, se interesă, pe Lună creşte ceapă?

Pe faţa femeii se aşternu pentru o clipă, ca un văl, paloarea. Ştia că fiul ei fusese selecţionat pentru programul spaţial "Phoebus" şi datorită capacităţii sale neobişnuite de a comunica la mare distanţă prin intermediul gândului, calitate întâlnită la mulţi dintre membrii familiei. Câte o vorbă aruncată din când în când de Thea dovedea că aşchia nu sărise prea departe de trunchi. "Totul este în regulă, ştiu că totul este în regulă", îşi spuse şi-şi regăsi stăpânirea de sine:

- Oooh! Şi-ncă cât de mare, şi ce deasă! Luna însăşi este o ceapă mare.

- Atunci Tati plânge acolo tot timpul?

- Ei na! Tati are un program atât de încărcat încât nu-i rămâne timp să plângă. Şi-n rest, mai trebuie să şi doarmă. Tu plângi când dormi?

- Nu.

- Păi, vezi? Bunica se aplecă şi o ridică pe braţul stâng. Hai să vedem ce facem astăzi de mâncare.

Thea îşi strecură braţul prin părul des şi se agaţă de gâtul femeii.

- Ma'mare, dar dacă visează că plânge?

Bunica porni cu un pas cât mai sigur, soldăţesc, ca fetiţa să nu simtă nici o eventuală ezitare:

- De ce-ar plânge în vis?

- Pentru că ziua n-are timp şi-i este dor de noi.

- Tu ai visat vreodată că plângi?

- Nu.

- Poate că ai visat şi ai uitat.

- Nu, sigur aş fi ţinut minte.

- Ei, vezi? Să ştii că oamenii plâng numai atunci când uită sau nu pot să viseze.

- Adevărat? se bucură Thea. Ce bine ar fi ca Tati să viseze în fiecare noapte!

- Chiar de mai multe ori pe noapte, comoara mea. Mai ales că o noapte pe Lună ţine cât două săptămâni de-ale noastre.

- Cum? Atât de mult?

- Aproximativ fix două săptămâni. Iar împreună cu ziua fac cât o lună de-a noastră.

- Parcă ar fi insula ţestoasei vrăjite: o zi ţine cât o lună, un an cât o mie de ani. Atunci, când se va întoarce Tati, eu voi fi mai mare cu un an, deşi Tati a promis că nu va lipsi decât câteva zile.

- Asta este, o aprobă distrată bunica.

- Dar cum voi creşte în câteva zile cât alţii într-un an?

Ma'mare realiză abia acum viziunea aparte a fetiţei despre modul cum curge timpul la scară cosmică. Renunţă să-i explice că, păstrând proporţia, Tati va fi plecat numai câteva ore dintr-o zi selenară. În schimb, sugeră inocent:

- Ai să mănînci mult spanac.

- Nu-mi place, strâmbă copila din nas. Intrară în bucătărie. Bunica o aşeză pe scăunelul preferat, cel de lângă perete.

- Nici nu vei băga de seamă ce mănânci, căci voi preschimba totul într-un câmp înflorit.

Culese din cuier şortul cel lung, croit dintr-un material portocaliu bălţat cu cercuri de diferite mărimi şi culori şi se transformă pe loc într-o zână destul de ciudată, întrucât folosea ca baghetă magică o lingură de lemn. Începu să desfacă o conservă de spanac cu o dexteritate care l-ar fi înverzit de ciudă pe Popeye Marinarul.

- Ma'mare! îşi aminti Thea. S-o baţi mâine pe Maggie, m-a tras astăzi de păr.

- Ce s-a-ntâmplat, doar vă întelegeaţi destul de bine?

- A spus că Tati a plecat pe Lună pentru că au vrut să scape de el, că nu-i bun de nimic, numai să-l mănânce vârcolacii. Moare de ciudă că tati al ei a rămas şi de data aceasta la sol, în echipa de rezervă. M-a supărat atât de tare, încât i-am spus în faţă, că este o mincinoasă şi-o scorpie cu mătreaţă-n păr.

- Thea, aşa te-am învăţat eu să vorbeşti? uită bunica să amestece spanacul. Cu riscul de a-l lăsa să se prindă de fundul cratiţei, se uită autoritară în ochii fetiţei şi-i porunci:

- Mâine îţi vei cere scuze!

- De ce? N-am minţit, are mătreaţă-n păr. Şi-i o scorpie.

- Este colega şi prietena ta. N-o să rămâneţi certate.

- Dar Ma'mare, cum să plece pe Lună tatăl unei pistruiate ca ea? Dacă se vor molipsi lunaticii?

- Pistruii nu sînt molipsitori.

- Nu? Atunci de ce dintre toţi copiii de la şcoală numai fratele ei mai are?

- Pentru că amândoi au o piele sensibilă la soare.

- Şi lunaticii n-au piele?

- Locuitorii Lunii se numesc seleniţi, o calmă bunica şi mai adaugă un pic de lapte. Şi-apoi, ei nici nu există.

- De vreme ce nu există, nu-i totuna cum se numesc?

Ma'mare recunoscu valabilitatea observaţiei şi se dădu bătută pe moment, căci spanacul începu să clocotească ca lava din coşul unui vulcan în erupţie, deşi poate că ar fi trebuit să răspundă că nu, nu-i totuna, deoarece seleniţii nu există într-un fel diferit faţă de alte fiinţe imaginare, cum ar fi zmeii, sirenele sau micul verde mâncător de pietre. Însă Ma'mare avea alte gânduri şi în învălmăşeala de griji, spaime, regrete şi speranţe din sufletul ei nu găsi loc pentru asemenea speculaţii. Luă spanacul de pe foc şi căută o tigaie. Din frigider scoase un ciot de şuncă, desprinse câteva felii din ea, cu şorici cu tot. Le crestă şi începu să le prăjească. Aşteptă să se încolăcească şi să-şi arate colţişorii rumeniţi, apoi le întoarse. Aduse cu mare grabă ouăle şi adăugă fiecărei corole câte un miez galben.

"-Micuţa ţestoasă bucălaie
Într-o baltă de spanac trăia:
Ochi prăjit de ou holba,
Cu fălci de şuncă-şi apăra
Crocanta carapace bucălaie",

improviză un descântec menit să înlocuiască formula "abracadabra", care-şi pierduse de mult vraja. Servi spanacul în farfurii şi aşeză deasupra apetisantele "floricele":

- Poftă bună!

Thea gustă fără convingere fiertura, se minună şi începu să înfulece cu poftă. Pesemne descântecul era cel potrivit, căci vraja îşi făcu efectul: după ce îşi termină porţia, Thea mai ceru una, spre uimirea bucătăresei. Fu răsplătită pe loc cu o banană.

- Bravo! o lăudă Ma'mare. Dar acum, dacă vrei să creşti mare cât mai repede, trebuie să şi dormi un pic.

Chiar şi fără să fi fost îndemnată, Thea s-ar fi întors în camera ei ca să tragă un pui de somn. Mai întâi se spălă pe dinţi, apoi se dezbrăcă. Când o văzu instalată în pătuţ, Ma'mare veni şi-i povesti peripeţiile celor unsprezece fraţi preschimbaţi în lebede, salvaţi de sora lor.

Fetiţa adormi şi se visă în mijlocul unei câmpii plină cu flori asemănătoare discurilor telefonice. Un şir de stâlpi înfăşuraţi în volute de volbură şi de măzăriche conducea un fir dintr-o zare în alta. Un stol de ochelari se roti de câteva ori pe cer, apoi coborî din înalt şi se înşirui pe sârmă. Ochii lor mari, muţi şi trişti o urmăriră neîncetat. Thea înţelese. Îşi călcă pe inimă, formă un număr şi în câteva clipe sosi Tati cu o rachetă portocalie, deschise o trapă şi lansă un colet, însoţit de mai multe baloane colorate. Ochelarii îşi desfăcură braţele şi se înălţară voioşi, iar copila se grăbi înspre locul unde se turtise cupola paraşutei. Desfăcu pachetul şi împărţi tuturor conserve de spanac. Ochelarii le înhăţară, apoi îşi luară zborul. Baloanele mai plutiră o vreme, apoi Tati sări din rachetă, le adună în volutele mătăsii, unde ele se sparseră ca nişte focuri de artificii în tot atâtea jerbe de scântei. Undeva, dincolo de ele, răsări pârjolită Luna.

Când se trezi, Thea nu-şi aminti nimic din toate acestea, însă se simţi tulburată. Deschise fereastra şi lăsă vântul călduţ de primăvară să unduiască perdelele. Lenevi o vreme, sprijinită de pervaz. Pe stradă trecea rar câte o maşină, mai toţi locuitorii micuţului cartier al astronauţilor plecaseră la centrul de comandă al zborului.

"De ce eşti tristă?" întrebă ursuleţul Fram.

Thea întinse mâinile şi Fram veni în zbor să i se aşeze în braţe:

"Mă gândesc la Lună."

"Te gândeşti la tatăl tău?"

"Tata spunea că Luna este mincinoasă: când zice D, de la descreşte, atunci sporeşte, iar când arată ca litera C, de la creşte, atunci se micşorează. Numai în timpul eclipselor se poartă şi ea cum se cuvine."

"Vezi că totuşi uneori e de treabă?"

"De voie sau de nevoie?" se întrebă fetiţa.

Stătu câteva clipe nedumerită, fără ca să se poată decide, când sună Telefonul. Fetiţa îl lăsă să ţârâie încă o dată, abia apoi se îndreptă spre el. Ridică receptorul şi întrebă circumspectă:

- Cine e?

- Alo? Tu eşti, Amalthea? întrebă cu o voce ciudată Telefonul.

- Da, eu sunt - recunoscu uimită. De unde ştii?

Bunica apăru dinspre baie, cu părul ud şi capotul înnodat într-o doară.

- Vai, sărăcuţa de tine... - se auzi în receptor.

Thea făcu ochii mari:

- Ma'mare, plânge Telefonul!

- Ia dă-mi-l! Alo, sunt doamna Swigert... Ah! Dumneavoastră sunteţi? Ar fi trebuit să aveţi grijă, domnişoară, să nu-mi speriaţi copila. Da... Da... Nu. Sunt bunica. Nora mea a plecat la Centru... Da, am aflat... Nu, nu ştie, nu i-am spus încă. Sper că n-aţi făcut prostia... Bine. Da. Bine... Ştiţi că este un copil deosebit, nu trebuie să vă explic ce-ar însemna un şoc emoţional pentru ea... Înţeleg, dar încă nu se ştie nimic sigur... Zvonuri, zvonuri... Da... Bineînţeles... Da... Vă mulţumesc... Aveţi dreptate... Îmi cer scuze că v-am repezit la început, dar vă daţi seama... Da... Vă mulţumim. Vă rog să treceţi mâine pe la noi... Da... Bine... Vă aşteptăm. La revedere!

Bunica puse receptorul în furcă.

- Cine era? se interesă fetiţa.

- Domnişoara Măraru, răspunse Ma'mare şi Thea înţelese că vorbise cu învăţătoarea. Miss Miller (Moraru) era o fată bătrînă uscăţivă şi sentimentală. Îşi împărtea ziua între şcoală şi una dintre comunităţile neoprotestante, unde trecea drept una dintre cele mai active propăvăduitoare a cuvântului Domnului. Ma'mare n-o suporta deoarece domnişoara îşi sugea buza de jos

când zâmbea, şi zâmbea cu gura închisă, ceea ce nu putea să fie decât dovada unui caracter făţarnic.

- Nu ştiu cine s-a îmbolnăvit de febră glanduloroasă, improviză femeia. Vei rămâne acasă, n-ai voie să ieşi afară şi nici să primeşti vizitatori, până când va veni nenea doctorul să te vadă.

- Deci totuşi sunt bolnavă, trase copila concluzia.

- Ce ai? sări bunica.

- Mă simt aşa, tristă, din nimic, se plânse Thea.

- Nu te doare capul? îşi puse Ma'mare mâna pe fruntea fetiţei.

- Nu.

- Să sperăm că n-ai nimic grav, se linişti femeia. Du-te şi fă-ţi lecţiile. Mâine va veni domnişoara Măraru să ţi le controleze, adăugă, nu fără o nuanţă răutăcioasă.

- Le-am făcut deja.

- Bravo! Eşti destoinică. Atunci hai în sufragerie.

Se întoarseră după trusoul Domnişoarelor. Ma'mare se aşeză într-un fotoliu şi încercă să tricoteze. Dacă Thea n-ar fi fost atât de absorbită de dădăcitul păpuşilor, ar fi remarcat că Ma'mare învârtea andrelele cu gândurile împrăştiate. Deşi lucra la un model simplu de mânecă, la un moment dat trebui să desfacă rândurile şi să reia totul. De câteva ori se ridică şi răspunse la Telefon, însă Thea nu-i dădu nici o atenţie. Abia când se apropie timpul, îşi aduse aminte să pornească televizorul. După nelipsitele reclame de dulciuri şi jucării, crainica anunţă episodul din serialul cu Bobiţă, şopârla din cutia de chibrite (de fapt era o salamandră, dar Thea nu ştia cum să deosebească reptilele de batracienii cu coadă). Tocmai începuse desenul animat, când sosi Mami.

- Ei? o întrebă bunica.

- O, Doamne! suspină mama. Bunica lăsă andrelele, o prinse de braţ şi o conduse afară. Thea rămase singură în faţa micului ecran, dar filmul n-o interesa, deşi Bobiţă se arătă din nou curajos şi stinse focul din vizuina veveriţei Rita. Ar fi vrut să asculte ce discutau Mami şi Ma'mare. Urmă un nou set de reclame, apoi, în loc să continuie serialul de desene animate, dintr-odată, ştirile. Fetiţa se pregăti să se strecoare către

bucătărie, când pe ecran apărură fotografiile lui Tati şi a celorlalţi doi tovarăşi ai săi.

- O nouă tragedie la A.S.A. -zise comentatorul cu o voce gravă.

- Mami! Mami! Uite-l pe Tati! sări Thea.

- Misiunea "Phoebus 13" în pericol. Surse de încredere susţin că la bordul navei "Rainbow" a avut loc o explozie. Centrul de control a pierdut legătura cu echipajul format din astronauţii James Lowell, John Swigert şi Fred Haise. Experţii le acordă puţine şanse de supravieţuire.

- Mami! fugi Thea la uşă.

- Este al doilea accident grav petrecut pe parcursul misiunilor de cucerire a Lunii…

- Cerule! Ce s-a întâmplat? se repezi mama la fetiţă.

- Vă reamintim că acum trei ani Virgil Grissom, Edward White şi Roger Chaffee au ars de vii în cadrul unui antrenament la sol…

Bunica trecu val-vârtej pe lângă ele şi stinse televizorul.

- Tati! Îl vreau pe Tati! strigă fetiţa. Se zbătu zadarnic să scape din braţele mamei sale.

-Pleacă! Lasă-mă în pace! se apără fetiţa, dar mama o strângea la piept, cu o forţă care ar fi putut muta munţi din loc, de parcă era singurul lucru pe care-l mai avea pe lume. Thea se dădu bătută, îşi aplecă fruntea pe umărul mamei şi începu să plângă sălbatic.

Ma'mare o privi cu inima strânsă şi simţi cum, scăpate din frâul voinţei, lacrimi fierbinţi i se adună în colţurile ochilor, apoi încep să se prelingă şi peste obrajii ei. Le lăsă să curgă, pentru că lacrimile spală durerea din suflete şi aduc alinare. Bărbaţii sunt atât de duri şi de vulnerabili tocmai datorită faptului că educaţia primită îi dezvaţă să plângă.

Se apropie.

"Vezi că am avut dreptate?" o fulgeră mama cu privirea când ajunse lângă ele.

"Prostii!" îi reteză bunica vorba. "Doar ai fost toată ziua acolo, ai văzut că nu se ştie nimic sigur. Inima mea îmi spune că Johnny trăieşte."

"Atunci de ce toată lumea tace, de ce nu ni se spune nimic?"

"Vezi de ce," arătă bunica înspre televizor, apoi îşi întinse mâna către nepoata ei.

"Thea!" îi mângâie căpşorul

"Îl vreau pe Tati!" suspină fetiţa.

"Ascultă-mă, Thea. Nu s-a întâmplat nimic cu tati, nenea de la televizor greşeşte."

O luă cu blândeţe din braţele mamei şi se uită în ochii ei. Repetă cu o voce liniştitoare:

"Nu-i nimic, comoara mea. Nu s-a întâmplat nimic. Nenea s-a înşelat. S-ar putea ca tăticul să fie un pic bolnav, dar se va face bine şi în curând va veni acasă."

"Sigur?" o privi fetiţa.

"Sută la sută", o asigură bunica. Thea o crezu şi-n mintea ei explozia ce poate pulverizase fragila arcă se redusese la mărimea unui banal strănut, purtător al microbilor lunatici. După nenea Tom, acum căzuse şi Tati la pat, lua ceaiurile fierbinţi şi aspirinele aduse de o asistentă medicală, o femeie frumoasă ca o zână. Doar văzuse la televizor cu câtă atenţie sunt îngrijiţi eroii. Îşi şterse ochii şi-şi trase nasul.

"Unde ţi-e batista?"

"În cameră", zise fetiţa şi porni s-o aducă. Cum intră în încăpere, simţi răcoarea serii. Se duse către fereastra uitată deschisă şi zări la orizont discul Lunii. Când tăticul se pregătea să plece, astrul nopţii era în primul pătrar. Ieri Luna era mare şi rotundă ca un glob de păpădie. Însă acum, partea de jos, din stânga, începuse să se întunece. Thea suspină îngrijorată.

"De ce plângi?" sopti ursuleţul Fram.

"Vârcolacul din Lună vrea să-l mănânce pe Tati..."

"Bietul căpcăun", zâmbi ursache, "nu i-ar cădea bine la stomac".

"De ce râzi de mine?" se supără Thea. "Am să te pun la colţ. Ba nu, am să te închid în cămară, să te roadă şoarecii. Şi-am să sting şi lumina."

"N-ai s-o faci..."

"Nu mă crezi?"

"N-ai s-o faci, pentru că nu de tine am râs, ci de vârcolac. Chiar dacă l-ar fi înghiţit, Tati i-ar fi tăiat burta şi-ar fi iesit afară nevătămat, ca Scufiţa Roşie din pântecul lupului."

"Dar dacă Tati este bolnav? Ma'mare a spus că Tati este bolnav. Nu ştiu dacă va avea atâta putere."

"Să-i trimitem atunci nişte apă vie, ca să-l întremeze."

"Cum? Şi de unde?"

"Ştiu cocorii de unde s-o aducă."

"Cocorii?"

"Cum, ai uitat? Nu-ţi mai aduci aminte de fetiţa din Hiroshima despre care ţi-a povestit Ma'mare? Când au aruncat acolo bomba atomică, ea a fost iradiată şi s-a îmbolnăvit. Doctorii au tot încercat, dar în cele din urmă au renunţat s-o salveze. Atunci a început să facă orizuru, cocori de hârtie. Japonezii cred că dacă faci un şirag de o mie de cocori ţi se va împlini o dorinţă."

"Aha! îmi amintesc. Cocorii sunt păsările acelea prelungi, cărora le poţi desface aripile?"

"Da, dar numai dacă vrei."

"Nu, nu e bine. Fetiţa aceea a murit. Nu vreau ca Tati să moară."

"Micuţa japoneză era tare bolnavă, n-a apucat să facă decât şase sute de cocori. Aşa a fost să fie."

"Şi dacă ar fi făcut toată mia, ar fi scăpat?"

"Desigur."

Thea privi către uşă, întrerupătorul ţăcăni şi becul ilumină camera. Căută pagina ruptă din caiet, unde schiţase Telefonul. O transformă într-un pătrat, apoi începu să îndoaie aceea formă de stea din care se fac cocorii. Se chinui o vreme să-şi amintească cum vin mişcările, dar reuşi să facă unul. E drept, ciocul era un pic cam strâmb, iar aripile i se boţiseră din cauza liniilor pliate greşit, dar era un cocor de hârtie. Pe următorul îl făcu dintr-o suflare.

"Ştii", spuse Fram, "semeni cu surioara care a împletit cămăşi din urzici pentru fraţii ei preschimbaţi în lebede", dar Thea nu-l auzi, se apucase de cel de-al treilea cocor şi se întreba cât de mare este o mie. La şcoală învăţase să numere numai până la o sută. Mai întâi să termine foile din caietul de aritmetică şi-apoi... "Poate ştie Ma'mare. Da, Ma'mare sigur trebuie să ştie."

"Ce faci de atâta vreme aici?" o întrebă bunica.

"Nimic", răspunse Thea fără a se opri din lucru.

"Dar aceştia?" arătă înspre stolul în creştere.

"Nu pot să-ţi spun", o înfruntă fetiţa. "Dacă vrei să ţi se împlinească o dorinţă, n-ai voie s-o împărtăşeşti nimănui."

"Comoara mea!" zâmbi Ma'mare şi-o învălui într-o lumină caldă, tremurătoare - jocul unei amiezi de primăvară pe oglinda unui izvor.

"Ma'mare, cât de mare este o mie?"

"Vei vedea singură. Mă laşi să te ajut? Cred că ne dorim acelaşi lucru."

"Ssst!" făcu fetiţa semn cu degetul.

NOTĂ BIOGRAFICĂ

SWIGERT, JOHN LEONARD - astronaut american (N.A.S.A.), civil. Născut la 30 august 1931 la Denver, Colorado. Selecţionat de N.A.S.A. în aprilie 1966. O singură misiune spaţială: Apollo 13 (11-17 aprilie 1970). Iniţial rezervă, este numit pilot al modulului de comandă cu 72 de ore înainte de lansarea navei, datorită îmbolnăvirii lui Thomas Mattingly. Comandantul misiunii: James Lovell. Pilot al modulului lunar: Fred Haise. A petrecut în spaţiu 142 ore şi 54 minute. Din aprilie 1973 s-a retras din N.A.S.A. Necăsătorit.
Nu are copii.

sursă: DUMITRU ANDREESCU, Enciclopedia programelor spaţiale, 1957-1977. Bucureşti: Editura Militară, 1979, pag. 276.

Apărută în LIMES nr. 1-4 (13-16) / 2001, p. 155-162

CEA DIN URMĂ TAINĂ

de Györfi-Deák György

Într-o bună dimineaţă, Învăţătorul s-a înfăţişat ucenicilor uimiţi, i-a grupat câte doi, le-a împărţit nişte bucăţele pătrate de pergament şi le-a spus:

- A trecut multă vreme de când v-am dezlegat limbile, v-am înzestrat cu haruri şi v-am trimis în lume să semănaţi Cuvântul. Duceţi-vă iar şi aduceţi-mi roadele muncii voastre.

Ucenicii au bombănit, apoi s-au pocăit, au cerut să fie iertaţi, şi-au legat sandalele, şi-au atârnat de după gât câte o traistă cu merinde şi au plecat.

Trecu o vară, şi-o toamnă, şi-o iarnă şi s-a făcut iarăşi primăvară. Apoi, odată cu cocorii au început să se întoarcă şi ucenicii.

Cei dintâi au sosit din Africa cea Neagră Iacob cel mic, fiul lui Alfeu şi Tadeu, fiul lui Iacob. Învăţătorul le-a ieşit în faţă, i-a îmbrăţişat şi le-a spus:

-Iată cum cei din urmă ajung să fie cei dintâi.

Apoi îi duse acasă, le dădu de mâncare şi de băut şi-n cele din urmă desfăşură bucăţica de pergament. Îi întrebă mirat:

-Dar ce mi-aţi adus? Aici nu-i nimic.

-Doamne, ne-ai dat darul de a ne face înţeleşi de orice om, ne-ai dat darul de a vindeca şi de a izgoni demonii, dar nu l-ai înzestrat pe niciunul dintre noi cu ştiinţa literelor.

-Adevărat vorbeşti.

La fel a păţit-o şi cu ceilalţi.

Au urmat Filip şi Bartolomeu, întorşi din India cu foaia goală dar cu nişte cântări de slavă nemaiauzite. Iacob, fiul lui Zebedei şi Andrei bătuseră drumurile îngheţate din miazănoapte, unde învăţaseră o seamă de colinzi ce vesteau naşterea Mântuitorului. Nici Toma, nici Matei vameşul, care străbătuseră ţările de peste apa cea mare, nu trecuseră nimic pe hârtie, dar aduseră dovezi precum că-n acele părţi de lume cuvântul Domnului este înscris chiar şi pe bani.

Dar toţi au fost întrecuţi în râvnă de Simon Zilotul şi Iuda Iscarioteanul. Nici ei nu scriseră nimic pe pătrăţelul lor, dar găsiseră peste mări şi ţări o evanghelie nemaivăzută, tipărită pe o hârtie foarte fină (apărută nu se ştie când şi nu se ştie unde). Învăţătorul se întristă şi-i mustră pe toţi cu blândeţe:

- Fiţi cu luare-aminte, fraţii mei, deoarece scrisul de cărţi este fără sfârşit...

Ultimii sosiră Petru şi Ioan. Învăţătorul desfăcu nerăbdător pergamentul lor, dar nu găsi scris nimic nici pe acesta.

- Unde ţi-s cuvintele, Simone?

- Doamne, am tot căutat, dar n-am aflat în lume alte cuvinte demne de trecut în afara Adevărului, ori pe acesta ţi-l putem mărturisi şi prin viu grai.

- Dar aţi căutat bine Ioane?

- Am umblat de la Marea cea Mare până pe meleagurile unde soarele răsare din ape. Peste tot cuvântul a prins rădăcini şi s-a preschimbat în suflete.

- Bine. Acum aţi cunoscut şi cea din urmă taină, cea a legăturii dintre suflet şi cuvânt, surâse blând Învăţătorul.

- Care taină? se minunară ucenicii.

- Aceasta, zise Învăţătorul şi luă la întâmplare una dintre bucăţelele de pergament. Împături din ea o pasăre. O aşeză în căuşul palmelor, îşi ridică braţele către cer, o binecuvântă şi-o lăsă să zboare. Apoi făcu acelaşi lucru cu toate celelalte.

Într-un târziu, apostolii se treziră mai puţini, dar mai puţin singuri.

RAFTUL LIBER, nr. 1 / 1998

CRAIUL PĂDURII

de Györfi-Deák György

A fost odată ca niciodată, în vremea când se potcoveau purecii cu 99 chintale de plumb, să nu sară până în crucea cerului, şi li se dădeau să mănânce la prânz câte 99 tăvi de jăratec, să le scapere călcâiele când o iau la goană, a fost odată un sat de oameni sărmani, aşezat pe o coamă de deal, între două văi. Prima se numea Gârla Seacă, iar celeilalte îi zicea Vadul Gol. Şi aveau sătenii aceia câte un petec de pământ, pe care-l munceau cu braţele, că era scumpete mare şi n-aveau nădejde să-şi cumpere vite, aşa că trebuiau să se mulţumească anume cu câte o văcuţă, care era şi de lapte, şi de înjugat, şi de prăsit, şi de gunoiat, de toate într-ajutor omului gospodar. Chiar şi aşa, erau nişte sărmani fericiţi, c-aveau mare bogăţie în copii, iar cel mai avut dintre toţi era Pătru al Ravecăi Ciuntului, tăietorul de lemne, în casa căruia glăsuiau atâtea guri flămânde, că biata Floare, nevastă-sa, trebuia să le coacă în fiecare zi câte un cuptor de pâine, atunci când aveau de unde măsura făina. De dragul lor, muncea omul cu ziua la pădure, din revărsat de zori până-n asfinţit, încât de la un timp încoace începuse să se gârbovească, de parcă i s-ar fi dat osândă ca la întoarcere, pe întuneric, să poarte în spate lemnele tăiate pe lumină.

Iată că într-o seară, tocmai în ajun de Sângeorz, pe când se întorcea Pătru al nostru, cu toporul pe umăr, cu foamea în foale şi cu privirea aţintită pe cărare, să n-o piardă cumva din cale, numai ce i se năzăreşte că în mijlocul drumului se înălţase peste ziuă un muşuroi mare de cârtiţă.

- Nepotrivit loc ţi-ai găsit, părinţele, şi-a spus tăietorul şi a dat să treacă peste movilă, dar i s-a năzărit că aude nişte

glasuri venind din adâncul pământului. Pătru a îngenunchiat, a pus securea jos şi şi-a apropiat urechea de gura muşuroiului, dar degeaba, nu sufla nici vântul.

- Mi s-o fi părut, a dat omul să se ridice, dar cum a pus mâna şi a ridicat fierul, numaidecât a auzit o voce sforăită, pe nas, care poruncea cuiva:

- Du-te, fiule şi vezi, mi se pare că trece cineva pe cărare.
S-a speriat tăietorul şi s-a aruncat iute după o rădăcină de copac, cu ochii ţintă la muşuroi. Şi bine a făcut, întrucât în vârful abia desluşit al muşuroiului au apărut doi ochi mărunţi de foc şi au scrutat miop întunericul. Lucirea lor era atât de drăcească, încât, de teamă, Pătru şi-a îngropat nasul în pământ, aşteptând să-l înghită ţărâna şi să-l afunde în adâncul cel mai adânc, în lumea caznelor.

- Nu-i nimeni pe-aici, tată! strigă orbetele către cei din jos.

Până când Pătru îndrăzni să-şi ridice nasul din iarbă, soborul de taină al sobolilor reîncepu. Tăietorul s-ar fi ridicat şi s-ar fi dus cu dragă inimă de acolo, dar cum era prea vădit că aici se pun la cale nişte fapte necurate, sufletul său curat nu-l lăsă să plece. Cu nădejdea în puterea lui Dumnezeu, omul îşi agăţă unealta de o cracă, apoi se trase mai aproape, să iscodească ce anume se întâmplă.

- ... şi-apoi, mărite staroste, ni s-au tocit dinţii şi ne-am pierdut gheruţele de când tot încercăm să-l doborâm pe Craiul Pădurii. Degeaba îi roadem rădăcinile şi scormonim ţărâna cât e noaptea de lungă, că atunci când e cât pe ce să-l dăm de-a dura, se luminează de ziuă şi trebuie să ne retragem sub pământ. Iar cât e lumină ne trimite pe cap animalele de sub stăpânirea lui: căpriorii ne strică muşuroaiele, mistreţii ne astupă gropile, iepurii ne bătucesc brazdele, păsările le însămânţează cu ierburi ce îşi afundă rădăcinile până-n coridoarele noastre. Ne irosim puterile degeaba.

- Tacă-vă meliţa, neam de plângăcioşi ce sunteţi!

- Tată, nu vom reuşi în veci să-l răzbim singuri.

- Văd şi eu! Asta văd şi eu! Dar acolo unde nu putem izbândi cu puterea, trebuie să ne punem mintea la lucru. Gândul viclean trece pe-acolo pe unde o sută de braţe au căzut istovite.

- Mărite staroste, se auzi o voce hârâită, de cârtiţă bătrână, cred că ar fi o cale. Când doi se ceartă, al treilea câştigă.

- Adevărat, adevărat! răsună un cor de voci fonfănite.

- De ce suntem noi nevoiţi să părăsim câmpul şi să căutăm un refugiu în pădure? întrebă orbeata cea sfătoasă.

- Ei, de ce! Pentru că oamenii nu ne lasă în grădinile lor...

- Nici pe păşune...

- Şi zic că le stricăm lucrările...

- Aşadar, ne luptăm cu un duşman pentru că ne mână din spate un altul. Dar vă întreb eu, de ce să nu ne retragem pe nesimţite din această bătălie şi să ne lăsăm vrăjmaşii să se lupte între ei?

- Cum adică ?

- Ar fi nemaipomenit!...

- Înţeleg unde baţi, glăsui starostele. Vrei ca oamenii să distrugă codrul şi să-şi piardă astfel satul, iar apoi noi să ocupăm amândouă părţile.

- Întocmai.

- Şi cum crezi că am putea face aceasta?

- Fără multă trudă. Ştim cu toţii că lângă piatra cu muşchi de după poteca ce duce în luminiş, în dreptul celui de-al treilea stejar din dreapta vizuinii de viezure, un lotru a ascuns cândva un butoiaş cu galbeni. Dacă luăm banii şi-i aşezăm pe câte un muşuroi, şi-ntr-o parte şi-n alta a Craiului Pădurii, oamenii vor crede că acolo este comoara şi, în lăcomia lor, vor veni cu sape şi lopeţi să caute restul banilor. Iar ceea ce strică omul, nici animalele, nici pomii nu vor mai putea reface peste zi.

- Aşa e! o aprobă un cor de voci bucuroase.

"Bătrâna are dreptate," socoti şi Pătru. "Dacă vor împrăştia aurul pe poteci, tot satul va veni să găsească locul unde este ascunsă comoara."

Îşi culese securea şi începu să alerge către luminiş.

"Cel mai bine ar fi să găsesc eu comoara înaintea tuturor şi s-o pun bine. Astfel prind doi iepuri dintr-odată: îmi scap pruncii de sărăcie, iar vicleşugul cârtiţelor nu va avea sorţi de izbândă."

Deşi munca de peste zi îl ostenise, gândul că avea să-şi scape bătrâneţile de griji îi dădu aripi. Tăietorul trecuse şi

altădată noaptea prin pădure şi răzbise cu greu prin desişul tufişurilor, căci se tot agăţase în spinii crengilor, se tot poticnise nimerind în rădăcinile arborilor, în gropile ori în bolovanii risipiţi de-a lungul drumului. Ca niciodată, acum parcă i se netezise drumul către poiana de unde trebuia să schimbe drumul către piatra cu muşchi. Deşi era un întuneric să-l tai cu cuţitul, cărarea lucea ca poleită în noapte. Pătru îşi aduse aminte de ceea ce povesteau bătrânii, că în noaptea de Sângeorz toţi alunii îşi scuturau florile. Omul continuă să alerge, minunându-se de toate cele care se întâmplau, de parcă cineva anume îşi dădea toată silinţa ca să reuşească. Şi într-adevăr, pulberea de aur continua să lumineze poteca şi prin poiană, deşi pe acolo nu creştea nici un alun.

"Trebuie să fie o vrajă a zânelor", îşi zise tăietorul. Trecu prin luminiş şi se grăbi către piatra cu muşchi. Acolo, căţărat în vârf, îl aştepta viezurele. Dacă îl văzu că soseşte, îi ieşi înainte şi-i grăi omeneşte:

- Bună să-ţi fie inima, omule ! Chiar te încumeţi să ne ajuţi ?

Pătru se opri nevenindu-i să creadă.

- Ce stai ţeapăn ca gerul ? râse vietatea. N-ai mai văzut bursuc să vorbească ?

- Nu, recunoscu stingherit tăietorul.

- E o noapte vrăjită, ce te miri ? Hai după mine !

Bursucul îl duse în dreptul celui de-al treilea stejar din dreapta. O lumină verzuie pâlpâia printre copaci. Nu erau singuri, iar în locul de unde se zăreau flăcările jucând, stătea un butoiaş. Fusese deja dezgropat de animalele pădurii. Pătru încremeni zărind printre ele statura unui uriaş. Nu-i desluşea faţa, ci numai statura imensă, umerii laţi şi părul crescut în neorânduială.

- Ai ajuns, Petre ? îmtrebă duhul pădurii cu vocea unui stăpân.

Tăietorul îşi făcu o cruce, dar nu se întâmplă nimic. Dacă văzu că dinainte nu-i stă Necuratul, îşi luă inima în dinţi şi păşi dinaintea arătării.

- Am ajuns, zise el cu jumătate de gură.

- Nu te teme, omule. Te ştiu de când ai început să mergi copăcel. Veneai lângă pârâu, cu fraţii tăi şi cu un câine lăţos, de-

i ziceaţi Viteaz. Vă tăiaţi ramuri de soc şi vă făceaţi fluiere. Mai apoi, când ţi-a mijit mustaţa, ai venit cu vacile. Odată, când ţi-a adus Florica de mâncare, le-ai scăpat în pădure. Dar treacă de la mine... Văd că a fost cu folos, că nu ţi-ai bătut joc de ea şi-ai luat-o de nevastă. Trebuie să fi fost pe placul Domnului, că v-a umplut casa de copii.

"Duhul ăsta trebuie să fie Craiul Pădurii, prea le ştie pe toate", îşi zise Pătru. "Să fie adevărat ? Credeam că există doar în poveşti..."

- Te-am urmărit zi de zi. Te-am văzut şi la lucru. Niciodată nu te-ai lăcomit, să furi ce nu-i al tău şi nici n-ai pustiit în dreapta şi-n stânga, deşi ţineai o secure în mâini.

Un murmur de încuvinţare se auzi din rândul animalelor.

- Ai auzit ce pun cârtiţele la cale. Avem nevoie de ajutorul tău. Vezi butoiaşul acesta ? Va trebui să-l ascunzi într-un loc unde să nu-l găsească nici oamenii, nici cârtiţele.

- Ştiu un astfel de loc, zise Pătru după o clipă de gândire.

- Care ? întrebă duhul.

- E o fântână părăsită lângă...

- Nu e bine. Dacă le scufunzi în apă, doagele vor putrezi şi banii se vor risipi în adâncuri.

- Da, dar înainte de asta aş putea să pun aurul într-o oală de lut ars. Astfel apa nu-i va dăuna, iar cârtiţele nu vor ajunge la el, că nu ştiu să înoate.

- Bine gândit. Uite, galbenul acesta ţi-e răsplata. Iar dacă vei proceda cu înţelepciune, la anul ne vom întâlni din nou şi vei primi încă atât. Ce zici, batem palma ?

- Batem, zise Pătru şi-şi întinse mâna, oarecum temător, dar curios să simtă cum e palma unui duh al pădurii. Craiul i-o prinse cu blândeţe şi, spre uimirea tăietorului, palma uriaşului era cărnoasă, caldă, cu pielea uscată, foarte uscată, şi aspră, ca scoarţa unui arbore.

Omul îşi atârnă securea de umăr şi luă butoiaşul în braţe:

- Atunci ne vedem la anul.

- Aşa să ne ajute Dumnezeu ! Vicleniţo, zise Craiul Pădurii către o vulpe, fugi de-l îndrumă pe Petre !

Cumătra sări în faţă, se tăvăli de mai multe ori prin pulberea de pe potecă, apoi se întoarse către om :

- Vino după mine !

Şi porni, lăsând o dâră aurie în urma ei.

- Rămâneţi sănătoşi, zise Pătru şi fugi s-o ajungă din urmă.

Se vede că vulpea bătuse de multe ori drumul până-n sat, deoarece o luă de-a dreptul prin desiş. Totuşi, tăietorul a putut s-o urmeze nestingherit, pentru că, întocmai ca la sosire, tufişurile şi-au tras ramurile din calea lor. Nu peste multă vreme au ajuns la hotarul pădurii.

- De aici te duci singur. Umblă cu noroc !

- Ne vedem la anul, vulpiţo. Asta dacă ne laşi găinile în pace.

- Nu-mi purta de grijă, omule! râse roşcata şi-şi scutură blana, dispărând ca un duh într-un nor de praf scânteietor.

Pătru se duse acasă. Ascunse mai întâi aurul în podul grajdului, acoperindu-l cu fân. Se uită la oiştea Carului Mare. Trecuse de miezul nopţii. Intră în casă fără să facă zgomot. Pruncii dormeau duşi, dar Florica îl aşteptase, neştiind de ce întârzie. Omul o prinse în braţe şi-o sărută cu foc, apoi îi şopti bucuros :

- Femeie, mi-am găsit de lucru. Uite, am căpătat şi-un galben înainte.

Florica luă banul şi tare se bucură să-l simtă. Se întinse după opaiţ, să-l aprindă, să-l şi vadă, însă bărbatul a oprit-o :

- Pune-l bine, că altul nu mai căpătăm vreme de un an. Şi scoate oala cea mare, aia de sarmale, că ţi-oi lua alta joi de la târg.

- Tu, bărbate, doar n-ai omorât pe careva ?

- Doamne fereşte, Florică ! E darul de Sângeorz, dat lucrătorilor din pădure. Ci adă oala, că mă grăbesc. Şi nu mă aştepta, du-te de te culcă şi dormi liniştită, c-am scăpat de griji şi noi, şi pruncii.

Florica fugi să-i aducă lucrul cerut.

- Nu mă aştepta, că n-oi veni decât către dimineaţă, zise Pătru plecă să pună aurul la adăpost. Îi numără în pod, erau 99 de galbeni în fir. Puse capacul pe oală şi plecă plin de voie bună, deoarece, deşi tare şugubeaţă, urma să facă o faptă pe placul Domnului. Îşi râse în barbă închipuindu-şi cum se vor înciuda orbeţii şi vor ocărî, şi vor blestema de toate cele când în locul

comorii vor găsi doar groapa goală. Ce-are a face, câtă vreme a reuşit să scape pădurea şi să mântuiască satul de răutatea lor.

Fântâna cea bătrână n-avea nici jgheab, nici ghizd. Poate că nici n-o aşezaseră la locul potrivit, întrucât cumpăna îi fusese trăznită şi risipită de urgiile verii, de atâtea ori, încât până la urmă oamenii au renunţat la ea. Au umplut-o cu bolovani, să nu cadă vreun om sau cine ştie ce vită înăuntru şi au lăsat-o să fie prada fulgerelor.

Pătru se apucă să scoată pietroacele şi lucră din greu până dete de apă. Continuă să scormonească în adânc, deşi răceala izvorului îi rebegise degetele şi picioarele. Când socoti că ar încape până la brâu, cufundă oala într-un fel de cuibar meşterit din lespezi şi o acoperi cu grijă, să n-o vatăme. Apoi făcu un întreit legământ: să rămână neştiută, dar dacă va fi să o afle altcineva, să nu poată fi luată din pământ, iar dacă totuşi va fi scoasă, să se întoarcă toţi banii la Craiul Pădurii. Mulţumit de straja pusă, clădi deasupra câţi bolovani i s-au părut trebuincioşi, iar restul îi rostogoli degrabă, că din depărtare se auzea cum cântă cocoşii. Întors acasă, se culcă şi, odată scăpat de primejdii, dormi fără grijă, până când se făcu ceasul să meargă la biserică.

Joi se duse la târg şi-i cumpără Floricăi oala promisă, punând într-însa o basma nouă şi un pumn de mărgeluţe de toate culorile. Pruncilor le luă felurite turte şi zaharicale, cât să-i împace pe toţi, iar sieşi îşi alese un briceag cu plăsele de corn, cu tăiş de oţel alb, despre care se zicea că nu rugineşte niciodată.

După ce trecură şi Armindenii, se gătară sărbătorile, aşa că Pătru îşi aruncă securea pe un umăr şi porni din nou la lucru. Se vede că duhul din pădure îşi alesese omul potrivit, întrucât nici măcar nu-i trecuse prin cap gândul să se facă stăpân peste toţi galbenii şi să-şi ducă traiul huzurind pe seama lor. Aşa că Pătru porni să taie pe mai departe copacii uscaţi, să-i îmbucătăţească, să-i cureţe de crengi şi să-i tragă la drum, ca să fie uşor de încărcat şi de dus.

Iată că într-o zi, după Rusalii, numai ce-l vede pe Mişul Bârsoaiei Cucului că vine, în ceas de asfinţit şi cu mare fereală, de mână cu Toderică Juncu, văru-său cel mic, aducând un hârleţ cu ei. Se piti după un trunchi, apoi se luă neştiut după ei. Se

afundară tustrei în pădure din ce în ce mai mult, până când ajunseră în locul unde trăiau stejarii cei bătrâni. La rădăcina lor, copilul arătă locul unde fusese un muşuroi de cârtiţă. Mişu îşi scuipă în palme, apoi se apucă să sape. Tăietorul nu stătu să iscodească în continuare, ci se retrase în tăcere.

Se vede că butoiaşul cu galbeni nu era singura comoară din pădure, iar cârtiţele se apucaseră să-şi pună planul în aplicare. Semnele arătau că pruncii care umblau prin pădure să culeagă bureţii apăruţi după câte o răpăială aflau din ce în ce mai des bani, pentru că Pătru începu să întâlnească la tot pasul locuri răvăşite cu furie. Tăietorul i-a descusut cu îndemânare pe micuţii din vecini şi a aflat că nu găsiseră decât nişte arginţei fără de valoare: carboave, firfirici şi zloţi, în rest, creiţari, oboli, pitaci, gologani şi alte asemenea piţule mărunte. Dar, în loc să-şi cosească fâneţele şi să-şi adune fânul, oamenii începuseră să sape gropi în mijlocul codrului, cu nădejdea că vor afla undeva şi aurul.

"S-or potoli curând, că vine vremea secerişului", îşi zise Pătru cu tristeţe.

Dar, deşi grânele dădeau semne tot mai desluşite că se pârguiesc, nimeni nu căta să intre în holde. Degeaba îşi chemă Pătru neamurile într-ajutor, că ele l-au repezit cât colo, ba că o fi timp mai încolo, ba să le culeagă hârciogii, că ei n-or mai avea nevoie în veci să muncească. Omul încercă să-i sfătuiască, să nu lase vrabia din mână pentru cioara de pe gard, dar degeaba, că toată lumea se visa deja neam de boier, ca în snoava aceea cu Tândală care găseşte pe drum un ou şi socoteşte să-l pună sub cloşcă, să se facă găină, să-l umple de ouă, să le vândă la târg, să-şi cumpere cal, să-l înhame la căruţă, să se ducă la vodă, care, văzându-l atât de mândru, va socoti că-i vreun prinţ de peste Marea cea Mare şi-l va potopi cu nestemate. La gândul bogăţiilor pe care le va primi de la Vodă, Tândală aruncă oul cât colo, zicând, ce-mi trebuie mie acesta, când voi avea atâtea giuvaiere ?

Aşa că tăietorul fu nevoit să se apuce singur de treabă, doar cu nevasta şi pruncii. Pe când îşi termină puţinul de secerat, îşi adună snopii în grămezi şi-i duse încetul cu încetul, numai că văzu cum deasupra pădurii se adună un nor vineţiu, ca o fiară a sfârşitului de lume. Dihania se semeţi până-n tării, îşi

lepădă poalele sângerii, scoase un muget înfiorător, apoi veni bolborosind ca un puhoi şi se slobozi deasupra ogoarelor. Mii şi mii de păsărele se lăsară ca lăcustele peste lanurile părăsite şi începură să ciupească şi să scuture spicele, să dea grâul la pământ, să distrugă toată truda sătenilor. Venise vremea socotelilor. Codrul îşi trimisese armata înaripată să plătească tuturor celor care-l pustiiseră. Degeaba au alergat oamenii să-şi scape bucatele, pentru că de săreau să alunge păsăretul dintr-un colţ al ariei, zvârlugile cu pene se ridicau şi zburau imediat în capătul celălalt. Iar plugarii, tot fugind încolo şi-ncoace în amarul lor, au ajuns să prăpădească mai mult decât ar fi putut distruge toate înaripatele din lume. Iar ceea ce n-au apucat ei să facă una cu pământul, au terminat mistreţii şi cerbii peste noapte.

A doua zi de dimineaţă, toate holdele zăceau risipite. Tot satul jelea, întrucât singurul care apucase să-şi vadă grânele în hambar era Pătru. Au ieşit sătenii de dimineaţă cu sacii, să adune ce se mai putea salva. Au muncit pe brânci şi au scotocit fir cu fir până la rădăcină, în căutarea spicelor, dar, chiar şi aşa, n-au reuşit să adune mare lucru, doar cât să le ajungă până de Crăciun şi asta numai dacă urmau să se gospodărească chibzuit. S-au mâniat bărbaţii, au muiat şomoioage de câlţi în păcură şi au pus mâna pe topoare, apoi au început să se adune pe uliţa mare, ca să pornească împotriva codrului. Pătru, cum a prins de veste, a fugit să-i împiedice:

- Nu vă duceţi, oameni buni !

- Ba, Petre, nu ne sta împotrivă, că vrem să facem totul una cu pământul !

- Şi ce aţi câştiga ? Aţi văzut cum animalele din codru v-au risipit câmpurile. Dacă le stricaţi adăpostul, sigur vor veni să vă risipească şi casele. Mai bine potoliţi-vă, până nu pierdeţi tot.

- Ia ascultaţi-l pe Petrea...

- Îi vine uşor să vorbească, după ce şi-a strâns grânele !

- Oameni buni ! N-aţi fi păţit nimic dacă, în loc să răvăşiţi pădurea în căutarea comorii, v-aţi fi secerat bucatele.

- Aşa e !

- Ba trebuie să ni se întoarcă paguba !

- Vinovatul să plătească !

- Cine-i vinovat ? Asta vă întreb şi eu. Ia gândiţi-vă, unde aţi găsit firfiricii care v-au adus necazurile.

Mişu Cuc îl trase de mânecă pe văru-său:

- Zi, măi, Toderică, cum de l-ai aflat ?

- Pe un muşuroi de pământ...

- Şi eu la fel, săriră alţii.

- Am zis că l-au scos orbeţii din pământ şi că voi afla acolo comoara, mărturisiră mai mulţi.

- Şi aţi găsit ceva ?

- Nu.

- Vă miraţi ? De când sunt cârtiţele atât de darnice ? De parcă n-aţi şti că pe vremuri orbetele a fost un popă care le luase pământurile la toţi din satul său ! Nu mai rămăsese decât un singur petic, al lui Toma Prisăcarul. Degeaba a încercat popa să-l tragă în judecată, că Toma avea înscrisuri ce nu puteau fi tăgăduite. Atunci părintele l-a convins pe jude, să întrebe pământul: al cui este ? Peste noapte, popa a săpat o groapă, pe care a acoperit-o cu o rogojină, pământ şi iarbă, să nu se cunoască. Iar de dimineaţa, s-a întors cu judele şi, zicând că-l mână o treabă, s-a dus de s-a strecurat iute în groapă. Martorii l-au aşteptat o vreme să revină, dar cum nu apărea de niciunde, judele a zis: "Să terminăm treaba pentru care am venit. Ia, spune: al cui eşti, pământule?". "Al popii sunt !", zise părintele cu vocea schimbată. "De unde s-a auzit glasul aceasta ?" s-au mirat oamenii şi au început să scotocească în dreapta şi-n stânga. Au dat curând şi peste groapă, dar când au ridicat rogojina, nu l-au mai aflat pe popa, ci numai un orbete, întrucât Dumnezeu, ca să-l sature de pământ, l-a preschimbat în cârtiţă.

- Aşa e !

- Acuma că zici, văd desluşit...

- E lucrătura cârtiţelor !

- Nu ştiu cum o să vă faceţi rost de alte bucate, zise Pătru, dar zic că n-o să puteţi duce nimic la bun sfârşit până n-o să vă împăcaţi cu duhul pădurii. Înainte de toate, trebuie să legaţi pace cu codrul şi există o singură cale s-o faceţi.

- Care ?

- Să le pedepsiţi pe cârtiţe şi să le alungaţi din pădure.

- Cum să facem asta ?

- Nu ştiu, zise Pătru. Dar să mergem la nana Lucreţia, poate ştie dânsa vreun leac împotriva lucrăturii sobolilor.

Lucreţia Băieşului venise în sat adusă ca nevastă de Avram, feciorul Mutului. Acesta plecase să lucreze la mină şi fusese nevoit să se întoarcă după ce se îmbolnăvise de oftică. Femeia a făcut tot ce s-a putut ca să-l vindece. Aşa a cunoscut-o pe nana Ileana, doftoroaia satului. Apoi, când a rămas văduvă, vrăciţa a chemat-o să-i fie alături şi a lăsat-o să-i prindă ştiinţa. Se zice că astfel Lucreţia aflase toate tainele firii, cum să strice lucrătura babelor vrăjitoare şi cum să abată mânia solomonarilor dincolo de sat, cum să dezlege de dragoste sau să înmulţească laptele vacilor. Iar după ce nana Ileana s-a împăcat cu lumea aceasta şi şi-a dat sufletul, Lucreţia a rămas în locul ei. Sătenii s-au dus cu căţel şi purcel până în capătul satului, să-i ceară sfatul.

- Bine aţi făcut că aţi venit la mine, zise nana. N-ar fi stricat s-o faceţi mai din timp, că v-aş fi spus care-i păcăleala cu comoara.

- De unde să ştim noi ?... se plânseră oamenii.

- Acum aţi aflat ! le tăie femeia vorba. Ia ziceţi, ce poftiţi de la mine ?

Judele satului îi povesti toată tărăşenia.

- Da, zise nana Lucreţia. Cred că astfel aţi putea cădea la pace.

- Dar cum s-o facem ?

- Din bătrâni se spune că nici unei cârtiţe nu-i place să toarcă. Folosiţi acest lucru împotriva lor. Ca să le izgoniţi dintr-un loc, trebuie să înfigeţi acolo o furcă cu un caier şi un fus şi să ziceţi: toarce ori te du ! Orbeţii vor veni şi vor încerca, dar cum nu vor reuşi să facă nimic, se vor înciuda şi vor pleca de acolo pentru totdeauna.

- Mulţumim de sfat, zise judele.

- Leacu-i de la mine, dar vindecarea de la Dumnezeu ! răspunse doftoroaia.

- Oameni buni, aţi auzit ! Luaţi-vă furcile şi fusele, apoi haideţi să le întoarcem cârtiţelor mişelia !

Au mers şi au făcut precum au fost învăţaţi. Se vede că sfatul a fost bun, deoarece codrul n-a mai trimis nici o altă urgie peste capetele lor. După ce au adunat paiele, oamenii au arat

câmpul şi au aşteptat să vadă ce se întâmplă. De Sân Dumitru, grâul stătea îndesat ca peria şi aştepta să-l învelească neaua.

Pătru şi-a folosit galbenul ca să cumpere un car de grâne, din care le-a dat tuturor împrumut, în schimbul mieilor ce se vor naşte în primăvară. Iarna n-a fost nici mai bună, nici mai rea decât de obicei. Au petrecut-o cu toţii în cumpătare, dar fără să flămânzească nimeni. De Sângeorz, tăietorul a scos oala cu aur din tainiţa ei şi a înapoiat-o stăpânului de drept. Iar Craiul Pădurii, mulţumit de întorsătura pe care au luat-o faptele, şi-a întărit hotărârea ca în fiecare an Pătru să capete galbenul cuvenit. Şi au trăit în belşug până la adânci bătrâneţi, împăcaţi cu toată lumea.

Apărută în LIMES nr. 1-2 (9-10) / 2000, p. 118-124

MAREA ŞI ETERNA DRAGOSTE

de Györfi-Deák György

Când primi vestea că i s-a născut băiatul, Nicolae Kruzov intră în cooperativă, cumpără un sac de votcă şi se duse la cherhana, unde-i pofti pe toţi să-i cinstească feciorul.

- Ce-ai să-l faci, măi, Laie? îl întrebară prietenii.

Kolea, care de bucurie ajunsese să confunde pământul cu apa şi Dunărea cu marea, răspunse cu blândeţe, dar hotărât:

- Matroz, ca şi moşul meu.

- Atunci să ciocnim pentru micuţul Nicolae, marinarul de apă dulce! râseră pescarii.

- Matroz va fi ! se încăpăţână Kruzov, tare mândru de faptul că era nepotul unui om ce străbătuse toate apele mari, până în nouăsute cinci, când dezertase de pe Potemkin şi se ascunsese în Deltă ca să nu-l afle necazul.

- Să-i dea Dumnezeu sănătate şi viaţă lungă, să-i ajungă nepoţii !

- Să ciocnim peste asta, să nu rămână barza fără cioc ! se-mpăcă proaspătul tată şi strigă în josul uliţei să vină Beizade cu scripca, pentru că veselia fără muzică este ca o nuntă fără mireasă.

Micuţul Kolea a crescut odată cu Delta. A fost un copil obişnuit: mai întâi a spus mama, apoi tata şi otca. A învăţat să înoate imediat după ce a reuşit să agaţe ceafa lui taică-său cu cârligul cel mare şi, deşi nu era prea inteligent din fire, a dovedit înţelegere şi o bună ţinere de minte, deoarece prefera să se

ducă în mod regulat la şcoală decât să se întoarcă acasă după o zi de chiul la scaldă. Porecla avea să şi-o dobândească mai târziu, la liceul din Constanţa, când suplinitorul de matematică, văzându-l cum se chinuie cu o inecuaţie, a exclamat patetic:

- Sărmane, sărmane Robinzoie Crusov.

Din acea clipă toată lumea i-a zis Robinzoie şi numai că nu l-au trecut aşa şi în carnetul de marinar. Poate că acest lucru l-a determinat să-şi tatueze umărul drept cu o fătucă cu sâni proeminenţi, rezemată de un cocotier răsucit către omoplat. Modelul, pe care s-ar putea să-l cunoaşteţi, deoarece încă este foarte preţuit în lumea porturilor, sugerează cu mijloacele modeste aflate la îndemâna artistului popular esenţa tuturor lipsurilor îndurate pe mare: un picior al femeii este desenat pe pectoralul stâng, celălalt pe biceps, astfel încât smocul subaxilar capătă o expresivitate simbolică inedită.

În ciuda asemănării de nume, Kolea Kruzov n-avea să naufragieze niciodată şi poate că nici n-ar fi avut o poveste a sa dacă n-ar fi făcut parte din echipajul trimis să aducă în ţară traulerul "Căliman", lansat la apă într-unul dintre docurile şantierelor navale din Yokohama.

Odată ieşită în larg, nava luă capul compas către est-sud-est, ca să ocolească taifunul ce se pornise să bântuie acea parte a lumii şi pătrunse neştiutoare în Marea Japoniei, printre valuri de douăzeci de metri înălţime. Când se liniştiră stihiile, căpitanul mulţumi din suflet lui Dumnezeu şi zeităţilor mării, apoi întoarse vasul către sud-sud-vest, viitoarea escală la Singapore. Abia apucă să transmită comanda, că se trezi în mijlocul unei ceţi dense. Îşi scutură reflex pipa, deschise un hublou pentru a aerisi cabina de comandă, dar degeaba. Vizibilitatea rămase sub zece metri.

O vreme nu se întâmplă nimic, doar sirena vasului boncăluia periodic, să atragă atenţia celor care, aidoma lor, străbăteau aceste ape ale diavolului. Apoi, dintr-odată, goarna vaporului amuţi, motoarele încetară să mai bată, luminile de pe panoul de comandă se stinseră şi nefireasca tăcere fu tulburată doar de straşnica înjurătură a căpitanului. Drept răspuns, straturile lăptoase ale ceţii fură străfulgerate de o lumină purpurie, se auzi un vâjâit prelung, acul busolei porni să se rotească precum un titirez, iar radioul prinse viaţă şi începu să

relateze febril, în româneşte, ceva ce a fost recunoscut peste mulţi ani, de majoritatea echipajului, ca fiind transmisia în direct a revoluţiei din decembrie optzecişinouă.

Aceasta a fost clipa când Robinzoie se simţi apucat de o mână nevăzută şi, până să apuce să reacţioneze în vreun fel, se trezi pe o plajă cu nisipul fin şi alb, de mărgean. În faţă se întindea liziera de cocotieri a unei păduri ecuatoriale, în spate vălurea apa de safir a unei lagune. Ca un făcut, din spuma mării ieşi o fată cu plete şi cu picioare lungi, în costum de baie sau în cel al Evei (se afla cam la două sute de metri depărtare şi din această cauză nu putu să aprecieze cu exactitate), în orice caz, superb bronzată. Până să-şi aducă aminte cum se zice hau-du-iu-du în franceză, tânăra trecu printre palmieri, legănându-şi şoldurile ca un manechin de la Chanel şi se pierdu în umbra lor.

- Hei ! strigă omul. Hei ! Unde te duci ? Aşteaptă-mă !

Robinzoie traversă plaja în fugă şi se opri în locul de unde, deja în parte ştearsă de valuri, pornea salba de paşi. Privi uimit urmele lăsate de nişte picioruşe atât de mici, încât ar fi încăput amândouă în condurul Cenuşăresei. Dârele de nisip răscolite de călcâie în tiparele unor forme atât de plăcute ochiului, înscriau pe imaculata întindere a plajei un şirag de minuscule semne de întrebare. Marinarul simţi cum sufletul îi este învăluit într-o lumină liniştitoare şi se lăsă toropit de căldura ei. Uită tot: nava prinsă în ceaţă, sticla de coniac pitită în tulumba din nişa P.C.I., şedinţa de partid dinaintea plecării din ţară, sânii mărunţi ai Adelei şi felul cum ştia ea (v. nota 1), tot, cu excepţia unui singur lucru: amprentele imprimate de acele incredibile tălpi în nisipul alb, orbitor de curat. Porni pe firul lor, în căutarea fetei ivite dintre valuri.

Cercetă mai întâi pe margine, apoi pătrunse mai adânc în interiorul pădurii şi, hălăduind în dreapta şi în stânga, descoperi curând un fel de cărăruie. Robinzoie iuţi pasul şi nu peste mult timp ajunse într-o poiană plină de flori şi dihănii nemaivăzute. Oricât de grozave păreau, aşa, pe nepusă masă, omul nostru nu se temu, ci îşi puse nădejdea în ursita lui (v. nota 2) şi înaintă hotărât către căsuţa din mijlocul lor. Lighioanele se zburliră, se înfiorară, se încordară, scoaseră colţi, coarne, gheare, spini, tentacule, zbierete, vaiere, urlete, şuierături, răgete, mârâituri de tot felul şi se înălţară înfricoşătoare deasupra lui. Din căsuţă

ieşi tânăra femeie zărită pe malul mării să vadă de ce se agită jivinele. Pe dată se făcu o linişte de puteai auzi cum creşte iarba. Când dete ochii cu ea, Robinzoie înmărmuri, căci neam de neamul lui nu văzuse o frumuseţe asemănătoare, deşi era destul de umblat prin lume. Apucă să bâiguie doar atât:

- Sărut mâna, mătuşico ! apoi înjură în sine că nu-i venise altceva, mai potrivit, pe limbă, de exemplu: bună seara, iubito !

Zâna, căci de bună seamă altceva nu putea fi, îi surâse şi-i răspunse cu o voce îngerească:

- Bine-ai făcut că mi-ai spus mătuşă, altfel te azvârleam copilaşilor mei să te mănânce. Cine te-a învăţat, să fie cinstit, iar dacă ai ştiut, bine ţi-a prins.

Omul nu se sperie:

- Sunt Kolea Kruzov de pe nava "Căliman", dar lumea mă cheamă Robinzoie. Aşa mă ştiu cu toţii...

- Ştiu cine eşti şi mă bucur că n-am greşit în alegerea făcută. Sunt Venus. Oamenii din părţile voastre mă numesc Sfânta Vineri. Văzând tulburarea omului adăugă:

- Hai, intră şi te ospătează, iar apoi vom avea vreme să povestim.

Marinarul oftă în sine: a dracului femeie sfânta asta ! Măcar de-ar fi pocită, aş înţelege ce-i cu sfinţenia ei. Intră în căsuţă clătinând din cap şi văzu că era lucrată numai şi numai din metal, cu hublouri de jur-împrejur, ca o cabină de vapor. Tânăra aşternu o măsuţă rabatabilă, fixată într-o latură de peretele plin cu butonaşe şi luminiţe pâlpâitoare, deschise un dulăpior şi scoase de acolo tot felul de bucate aburinde. Robinzoie gustă din vârful lingurii, ca omul amărât, dar când simţi mireasma şi savoarea îmbucăturii, nu mai stătu să se minuneze, ci începu să înfulece ca feciorii după o zi de coasă şi în final singura lui nemulţumire fu aceea că nu primise şi un pahar cu vin, să le ude cum se cuvine.

Când îl văzu potolit, zâna îi surâse cum numai mamele ştiu s-o facă, strânse masa, apoi se aşeză de cealaltă parte a ei şi-i spuse:

- Să ştii că eu te-am smuls din lumea ta şi te-am adus aici pe Insula Fericirii. Trebuie să mă duc să caut (v. nota 3), ca să-mi repar (v. nota 4) şi am avut nevoie de cineva care să-mi

îngrijească protejaţii cât timp voi fi plecată. Slujeşte-mă vreme de trei zile şi-ţi voi îndeplini o dorinţă.

Lui Kolea îi veni sufletul la loc:

- Orice dorinţă ?

- Orice stă în puterile mele să fac, promise Sfânta Vineri. Accepţi ?

Kruzov clătină automat din cap, uimit de norocul care dăduse peste el. Se trezi abia când zâna îi puse un hamac în mână şi-i arătă copacii unde putea să-l întindă, ceva mai departe de gălăgioasele jivine, dar destul de aproape de colibă. Apoi îl înfăţişă fiecărei lighioane şi-i spuse ce obiceiuri are şi cum trebuie să fie îngrijită şi hrănită.

- Ia aminte, peste trei zile mă voi întoarce şi răsplata va fi pe măsura muncii tale, îl atenţionă zâna, apoi corpul i se învălui într-o jerbă de lumină şi dispăru.

Robinzoie clipi năuc, trecu absent printre dihănii, apoi îşi întinse hamacul şi se adânci în el şi în visare. Zâna apinsese un foc mistuitor în sufletul său, apoi i-l lăsase în păstrare, să se bucure de zborul scânteilor şi de pâlpâirea flăcărilor. Cum Dumnezeu poţi să cucereşti o zână? Încercă să-şi amintească modul în care rezolvau această problemă eroii din basme. Ei reuşiseră să se descurce. Dar cum să furi hainele unei femei gol-goluţe ?

Se vânzoli până sosi vremea să se ocupe de lighioane. Le încălzi apa şi mâncarea, le îmbăie, le dete de mâncare şi le adăpă, râni balega şi gunoaiele dimprejur, apoi se întoarse neîmpăcat la visele sale.

Astfel petrecu trei zile între iad şi rai, între disperare şi nădejde, în aşteptarea clipei când va putea să-şi exprime dorinţa. Veni şi seara sorocită încercării. Abia începuse să se îngrijească de animale, când auzi vocea zânei:

- Îmi plac oamenii. Pun atâta suflet în ceea ce fac...

Kolea se întoarse lent, o privi cu un fel de mirare încruntată, aprobă din cap şi se apucă să-şi termine treburile. Când le isprăvi, se spălă, îşi aranjă ţinuta şi se înfăţişă femeii.

- Şi-acum, zise zâna, înainte de a te întoarce acasă, spune-mi ce-ţi doreşti cel mai mult şi-ţi voi împlini dorinţa.

- Oricare ar fi ea ?

- După cum ţi-am promis, orice stă în puterile mele să fac.

Bărbatul porni bucuros s-o îmbrăţişeze:

- Te iubesc şi-aş dori să-mi fi soţie. Pe tine te vreau.

Sfânta se feri graţios, un zâmbet îi trecu fugar pe faţă, însă se strădui şi reuşi să-şi compună o mină serioasă.

- Ştiam că asta vei voi, dar fii pe pace, asta nu se poate.

Robinzoie simţi cum îl cuprinde o mânie fără margini:

- Pacemu ?

- Vezi, Robinzoie, noi nu ne potrivim la fire: tu eşti om, iar eu sunt nepământeană. Cere-mi altceva, nu mă mai chinui cu dragostea ta.

Omul privi zâna şi-n ochii ei ghiduşi citi că n-are de ales. Tăcu, fără să simtă cum trece vremea, apoi întrebă resemnat:

- Orice altceva ?

Sfânta Vineri aprobă din cap.

- Atunci fă să pot umbla pe apă ca pe pământ.

- Fie, zise zâna. Şi-acum du-te.

- ...în prăpastia mă-ti de ceaţă ! Robinzoie simţi cum cineva îl îmbrânceşte şi-l împinge în peretele culoarului.

- Ne scufundăm ! Scapă cine poate ! urlă o voce chiar în urechile sale. Era Priam, bucătarul de pe "Căliman". Urmă pocnetul unei palme, un icnet şi-apoi mugetul sirenei.

- Stai dracului între cratiţele tale sau îţi zbor măselele ! răcni şeful de echipaj. Toată lumea la posturi !

Un scrâşnet cumplit străbătu toată nava, iar Kolea se grăbi dintr-odată să iasă pe punte, orice ar fi acolo. Nu încetini nici în clipa când simţi zumzetul familiar al motoarelor. Trânti uşa de perete şi se aruncă înspre parapet. Două braţe puternice îl prinseră pe după umeri şi fu împins cu capul în podea.

- ?ineţi-l şi pe nebunul ăsta, să nu se arunce peste bord ! porunci Pasport, securistul.

- Dar eu pot să umblu pe apă ! protestă Robinzoie. Lăsaţi-mă, nu voi păţi nimic!

- Taci naibii, idiotule ! îl linişti un pumn zdravăn în ceafă.

Se trezi pe priciul din cabină. Era bine legat, iar Mătreaţă, medicul navei, îl privea cu un anumit interes:

- Cum te simţi ?

Robinzoie smuci legăturile şi-l trimise undeva:

- Daţi-mi drumul ! De ce m-aţi legat ! Daţi-mi drumul !

Mătreaţă îşi clătină capul spân:

- Mai întâi răspunde-mi la o întrebare: poţi să umbli pe apă ?

Kolea îl înjură din nou, jignind încă odată sentimentele puternice de fiu orfan de tată ale doctorului:

- Şi ce dacă pot ?

- Felcer, fenobarbital, doză dublă ! Asta chiar e nebun !

Robinzoie petrecu restul drumului către casă închis în cabină, hrănit cu linguriţa şi îndopat cu sedative. La un moment dat se hotăr' să încerce mai întâi şi apoi să afirme, dar renunţă când află că dacă-l scoteau dintre frânghii risca să fie acuzat de răzvrătire şi să dea ochii cu pumnii căpitanului şi al celorlalţi membri ai biroului organizaţiei de bază de partid. Susţinu acelaşi lucru şi în faţa comisiei de anchetă din ţară:

- Dacă nu mă credeţi, lăsaţi-mă să vă arăt.

Cum nici unul dintre membrii comisiei nu-şi manifestă expres curiozitatea, iar Kolea n-avea nici un motiv ca să afirme contrariul, îl trimiseră la balamuc şi consemnară în procesul-verbal final că, drept urmare a actului de sabotaj din Marea Japoniei, s-au înregistrat doi morţi, cinci răniţi şi un bolnav psihic. Cei desemnaţi vinovaţi au primit pedepse între şapte şi cincisprezece ani şi au fost trimişi la Poarta Albă să-şi aducă contribuţia la edificarea marilor obiective ale socialismului.

Doctorii care l-au recuperat pe Kolea n-au înţeles niciodată de ce n-a încercat să se împotrivească tratamentului cu duşuri reci, ba chiar aştepta cu nerăbdare să fie dus în sala de baie. Abia după venirea toamnei şi a temperaturilor mici Robinzoie a încetat să chiuie şi să ţopăie de bucurie sub jetul de apă.

În primăvară comisia medicală l-a declarat vindecat, dar nu i s-a înapoiat carnetul de marinar, astfel că Robinzoie a fost nevoit să încerce să trăiască un timp pe uscat. Cum Adela se consolase în lipsa lui, se măritase cu un macaragiu bulgar şi devenise mamă, Kolea hotărâ că nu mai are nici un motiv să rămână. Îşi cumpără un rucsac, îi dublă cusăturile, să ţină la drum lung, îl impermeabiliză şi-l umplu cu de-ale gurii, apoi porni într-o noapte fără Lună peste mare către est-sud-est în căutarea Insulei Fericirii.

Note în text:

(1) cenzurat de autor, citeşte: să-şi ia rămas bun de la el.

(2) cui îi este dat să moară spânzurat, acela nu se va îneca.

(3) cititorul poate să opteze liber pentru: manualul începătorului avansat, o planetară antitetanică, o sticlă de aurolac argintiu, un fir sub înaltă tensiune, 2 kg de cavorită, un plic cu seminţe decorticate de panda uriaş, o pânză în depărtare, câteva mustăţi de râmă, un pic de nimic, demonstraţia teoremei lui Fermat, o paranoie cu mâner, o spirală rectilinie, o splină de broască, o dare în petic, nişte ceva, un soare ca un ochi de sticlă, etc.

(4) vă propunem să alegeţi între: gardul paradisului pierdut, phoenixul de păr, scutul antiprotecţie, sistemul de suspensie coloidală, motorul multistaţionar, teleportativul distribuit, pendula cu apă, turboacceleratorul pas cu pas, amplificatorul silenţios, superconductorul rezistiv, tot ce nu merge bine - în general.

Apărută în LIMES nr. 2-3/1998, p. 82-87

NĂRAVUL DIN FIRE

de Györfi-Deák György

Domnul Doughty, directorul casei de licitaţii SPLENDOR, îşi exanimä publicul prin ferăstruica anume tăiată în acest scop. Domnul Blade, crainicul licitaţiei, arăta sombru şi impecabil, ca de obicei. Era un profesionist, ce visase cândva să joace în SHAKESPEARE COMPANY şi ar fi reuşit în cele din urmă, dacă nu l-ar fi sedus pe unul dintre "favoriţii" impresarului său. Chiar cu acest păcat, era un bun cunoscător al firii omeneşti şi ştia cum să anime o competiţie, astfel încât să scoată şi ultima leţcaie din buzunarul celor interesaţi.

Fiolele de antrax, principalul obiectiv scos la strigare în această şedinţă, proveneau de la sfârşitul secolului trecut şi fuseseră descoperite din întâmplare, cu ocazia lucrărilor la apeductul transpersan, într-unul dintre fostele buncăre ale armatei irakiene. Licitanţii proveneau atât din mediul academic, de la principalele universităţi şi institute de cercetare, cât şi din lumea habituală. "Vor plusa la început, dar nu vor depăşi cinci mii, hai, poate zece, întrucât nu le permite bugetul. Ah! uite-l şi pe Spencer «Durere-n Coaste», inspectorul-şef de la asistenţa habituală." I-l arătă şi lui Jan, nepotul său de soră.

- Fereşte-te de el. E mai rău decât fiscul.

Jan Dubrowski îi aruncă o privire dezinteresată. Venise atras mai degrabă de spectacolul în sine, decât pentru a-şi documenta lucrarea de licenţă despre sociologia marketingului. Domnul Doughty îl considera iresponsabil, dar ce altceva putea

să fie un băiat de bani-gata, pasionat doar de acea lălăială fără noimă, care era muzica "spite". "Bine că are măcar atâta decenţă încât să-şi treacă examenele."

Îşi sprijini braţul de pervaz. Ca urmare, crainicul izbi cu ciocănelul în tăblia pupitrului şi anunţă nceputul licitaţiei. Primul obiect era mumia unei pisici. Se credea că o întrupează pe zeiţa Bastet şi că ajută gravidele să nască fără dureri. Poziţia o sută optzeci şi nouă în catalog. Blade fusese instruit să amâne licitaţia arsenalului bioofensiv până în momentul când le va sosi confirmarea că Ereticii au realizat ce se întâmplă.

Nu zărea în public nici o uniformă. Sperase să vină cei de la Muzeul Militar, ei poate că ar fi trecut de zece mii, având în considerare ingeniosul şi trainicul mecanism de fragmentare, proiectat de ruşi pe vremea când erau încă sovietici. În rest, interesul armatei pentru armele bacteriologice dispăruse complet după generalizarea simbiozei HAL. Grefele producătoare de tanatină, aşa-numitele "feţe", scoseseră microorganismele letale şi gazele toxice din arsenalul spiritelor belicoase. Tanatina întărise sistemul imunitar uman atât de puternic, încât bolile contagioase cele mai temute deveniseră absolut inofensive. Ereticii constituiau mărturia vie a acestui fapt. În câţiva ani, germenii patogeni deveniseră mai rari şi mai scumpi decât fusese radiul la începutul erei nuclerae.

Comunicatorul piui discret şi afişă binecunoscutul grup : -> (două puncte - linie - mai mare) simbolizând cinismul. Directorul îşi încrucişă braţele. Deşi recepţionase semnalul instantaneu, crainicul arbitră şi susţinu imperturbabil cursa pentru achiziţionarea mănuşilor de cauciuc cu care doctorul Barnard efectuase primul transplant de inimă. Ultim preţ, adjudecat! douăzeci şi şase de mii, oferiţi anonim prin comunicator şi viraţi instantaneu din contul unei firme americane de intermediere.

- Urmează poziţia 254, set de focoase virale. Preţul de pornire, 500 de lire, anunţă plin de morgă Blade.

Onorabilul Redcliff, doctor în medicină, ş.a.m.d. plusă primul cu zece lire,dar vocea îi fuse acoperită de răcnetul intendentului de la Muzeul Erorilor Umane:

- Şase sute!

Profesorul Keményi, eruditul specialist, poate singurul istoric în stare să se descurce în jungla tulpinilor gripale, ridică discret un deget. Domnişoara Jasmina Mnehali îşi flutură catalogul. Erorile Umane strigară:

- Plus cincizeci!

- Opt sute cinci! anunţă Blade de la pupitru.

Edinburg-ul şi Oxfordul săriră deodată, dar Muzeul Tehnicii le suflă mingea de sub nas.

- O mie! răsună vocea unui bărbat hotărât prin comunicator. Domnul Doughty aruncă o privire: oricine era, licita pentru Greenwave Ltd.

- Plus zece, spuse blând onorabilul Redcliff.

Domnişoara Jasmina interveni din nou.

- O mie o sută! zise Blade.

- Două mii! îl corectă diva.

Jan o învălui cu privirea. Eşti o scumpă! îşi zise, privindu-i coapsele îngemănate ştrengar, abia acoperite de rochiţa de un galben solar. Jasmina avea un temperament atât de aprins, încât practic monopoliza rubricile mondene. Directorul surprinse privirea tânărului. "Vrabia mălai visează! îşi râse în barbă. Zece la sută a zis la început şi acolo am rămas. E-o scumpă..."

Facultăţile habituale plusară prudent.

- Două mii cinci sute, suspinară Erorile Umane.

Trei mii! decise GREENWAVE Ltd.

Onorabilul Redcliff adăugă resemnat:

- Plus zece! şi-şi coborî mâinile în poală.

Domnişoara Mnehali rotunji cifra:

- Cinci mii!

- Cinci mii o sută! ceru muzeul din Manchester.

Blade turuia în voie, urmărind feţele licitanţilor. Încă puţin şi vor începe să renunţe. Vor rămâne doar fanaticii tari în pungă.

Zece mii! răsună o altă voce prin comunicator. O firmă de avocaţi de mâna a treia. "Să fie oare Ereticii? Nu, nu-i stilul lor," decise domnul Doughty.

- Un-spre-ze-ce! silabisi calm GREENWAVE Ltd.

Blade întoarse ciocanul pe muchie. Jasmina plusă deîndată şi-i plăcu cum o furnică senzaţia că poate continua jocul după voie.

- Cincişpe! tună oferta avocaţilor. "La ce Dumnezeu le trebuie antraxul? Nu mai e bun de nimic."

- Douăzeci! veni replica şi sala amuţi.

Actriţa îşi lăsă uşor capul pe spate şi-şi trecu mâna prin păr.

- Douăzeci şi una! contabiliză crainicul. Publicul deveni şi mai tăcut.

- Douăzeci şi cinci! se hotărî vocea baritonală de la compania care-ţi deschide toate drumurile.

- Plus zece! nechezară avocaţii.

Jasmina simţi cum i se încinge pielea. "Oh! Doamne, nu credeam să fie atât de... E orgasmic!" Piui ameţită:

- Cincizeci de mii!

Blade tresări nervos şi prinse coada ciocănelului. "Mintea asta de pitulice o să ne strice ploile!"

- Plus o liră, făcu galant licitantul de la GREENWAVE.

Directorul îşi desfăcu braţele. Dar tânăra se lăsă răpită de acel entuziasm debordant cu care-şi seducea susţinătorii.

- Şaizeci!

Bizarii avocaţi ieşiră din cursă cu un declic sec.

Domnul Doughty simţi cum îl strânge gulerul. "La naiba, îşi privi ceasul neliniştit, unde întârzie trăzniţii ăştia?"

- Şaptezeci şi cinci de mii. Şi-o invitaţie la cină pentru duduia Jasmina!

Diva se ridică furioasă, umplând sala cu rotunjimile ei:

- Duduie e mă-ta! O sută de mii!

Tăcerea deveni rău-prevestitoare. Blade privi împrejur căutând un sprijin, dar întrucât nimeni nu mai părea dornic să supraliciteze incredibila ofertă, înălţă cu o mână tremurătoare ciocănelul. Domnul Doughty trase adânc aer în piept, apoi aprobă înclinând uşor capul. "Facă-se voia Ta!..."

- O sută de mii, de o mie de ori! turui crainicul.

Sala explodă într-un hohot de râs.

Blade făcu pe buimăcitul şi îşi compuse o mină spăşită.

- Vă rog să mă iertaţi! O sută de mii, o dată! O sută de mii, de două ori!

Jasmina simţi că se învârte pământul cu ea.

- Se adjudecă setul de focoase virale, poziţia 254 din catalog...

Uşile bufniră în pereţi şi în sală năvăli Ereticul, cu pulpanele pelerinei fâlfâind ca nişte aripi de erete:

- Plus una!

"Ce-un băiat rău!" tresări Jasmina şi simţi cum o furnică din nou. Jan întinse mâna către comunicator ca să apese tasta de apelare a poliţiei.

- Ce faci? îl prinse unchiul său de încheietură. Stai blând!

Tonul vocii completa restul: era un ordin. Tânărul înmărmuri şi îl privi prostit, dar nu scoase un cuvânt.

Ereticul se aruncă înspre masa unde se păstrau atât de disputatele eşantioane şi le mătură cu palma ciuntită de lepră în larga pelerină de mătase. Blade trânti victorios ciocănelul în pupitru, mai să-i crape lacul:

- ...lui Sir Hamilton Rushoe, la preţul de 101.000 de lire sterline!

Lordul Eretic îşi ridică victorios bocceaua improvizată, iar pe faţa-i ciupită de vărsat înflori un zâmbet de satisfacţie. Onorabilii domni din public se grăbiră să protesteze zgomotos. În urma numeroaselor scandaluri provocate de excentricul aristocrat şi de tovarăşii săi, fişa habituală a lui Sir Hamilton era arhicunoscută: era unicul cetăţean britanic aflat în posesia unei anemii falciforme (boala cunoscută cândva sub numele de friguri de baltă sau malarie), spatele îi era brăzdat de zona Zoster (o varietate de herpes ce se fixează pe traseul ganglionilor limfatici), se putea lăuda cu o cavernă ftizică în lobul superior de la plămânul drept (în celălalt perpetua câteva varietăţi de mucegai dobândite prin supradozarea antibioticelor), avea un ficat icteric (de unde şi temperamentul întrucâtva isteric) şi un şancru cicatrizat ceva mai jos (o tandră amintire din tinereţe). Într-un cuvânt, era o colecţie ambulantă de boli dispărute de mult, un derbedeu excentric care, fără tanatina produsă de "faţă", ar fi dat de mult ortul popii.

Domnul Doughty îşi frecă mâinile satisfăcut. Riscase punându-şi agentul să ridice preţul necontenit, dar câştigase în cele din urmă. Mizase pe fraierul potrivit.

- Cu dragostea cum stai? îl întrebă binevoitor pe Jan. Nu-ţi trebuie nişte bani?

Apărută în fanzinul PARADOX 1998, apoi în News Letter SF 10/98.

OGLINDA ÎNGERILOR

de Györfi-Deák György

"Această carte cuprinde secretul nemuririi", scria în capul primei pagini. Apoi începea o babilonie de semne, întinsă pe 312 de pagini, din care Adat nu pricepuse nimic. Volumul nu era semnat, dar avea un motto cu ajutorul căruia îl identificase destul de usor pe autor: "Qui non intelligit aut discat aut taceat" (Cel care nu întelege să învete ori să tacă). Fraza figura si în "Monas hieroglyphica", o carte de alchimie dedicată de englezul John Dee lui Maximilian al II-lea, rege al Boemiei si al Ungariei.

Tomul era destul de gros, pierduse trei ceasuri si jumătate ca să-l scaneze în întregime, tocmai azi, într-o zi de meciuri. Dar seful îl căutase personal, însotit de un individ ciudat, care nu părea să fie familiarizat cu manuscrisele medievale. Îl rugase să-l copieze cât mai grabnic, cu o acuratete maximă. "Ce ciudat e întocmită lumea", se gândi Adat în vreme ce surprinse privirea necunoscutului. Acesta se uita la el ca la o făptură de pe o altă planetă, uimit de faptul că îsi trase întâi o pereche de mănusi din cauciuc pe mâini si abia apoi se atinse de carte. Examină starea copertilor, legătura, forzatul, elasticitatea paginilor. "De multe ori, cele mai însemnate descoperiri apar acolo unde nimeni nu s-ar astepta". Hărtile lui Piri Reis, cărămizile cu epopeea lui Ghilgames, osuarul ce continuse rămăsitele pământesti ale lui Iacob, fratele lui Iisus, toate zăcuseră uitate, vreme de secole, până când o privire avizată le descifrase întelesul si valoarea.

- O să dureze vreo trei-patru ore, făcu o estimare, iar seful îl aprobă tăcut, semn că se încrede în judecata lui. Îsi conduse oaspetele afară, era un tip uscătiv si încercănat, genul de cartofor înrăit, care-si pierde noptile la masa de pocker, lângă o sticlă de tărie. Probabil asa câstigase si cartea, apoi venise cu ea la muzeu ca să vadă cât valorează. Seful era o vulpe bătrână, tobă de carte, realizase imediat că are de-a face cu ceva iesit din comun. Noroc cu tehnica modernă, care permitea citirea rapidă a paginilor si salvarea informatiilor cuprinse în raritătile bibliografice.

Cartea cuprindea siruri compacte de semne care se tot repetau, aliniate frumos pe siruri si coloane. Adat nu le acordă nici o atentie, până când nu termină de scanat toate

filele. Abia apoi, când puse volumul deoparte, îsi trase scaunul către birou, vizualiză fisierul pe monitor si începu să examineze cu atentie continutul ciudatului manuscris. Identifică 13 semne, unele cunoscute (foc, pământ, aer, apă), altele ba, care se repetau în diferite succesiuni, fără spatii libere ori semne de punctuatie între el. Stăteau frumos încolonate unele sub altele, de parcă ar fi fost listingul în cod numeric al unui program de calculator.

Tipul si consistenta hârtiei, felul legăturii, modul cum fusese realizată coperta trimiteau către secolul al XVI-lea. Încadrarea temporală a devenit apoi aproape certă, în momentul în care l-a identificat pe autorul motto-ului. John Dee fusese astrologul personal al reginelor Maria Tudor si Elisabeta I. Fusese primul care încercase să înfiinteze o bibliotecă natională a Angliei, în care scop donase cele patru mii de volume adunate în timpul vietii sale.

În afara lor, John Dee lăsase în urmă mai multe manuscrise ascunse în locuri tainice sau ferecate în lădite bine încuiate, ce descriau tot felul de experiente oculte. Camden Society din Londra publicase în 1842 un incredibil jurnal intim, urmat de un alt manuscris secret în cinci cărti, grupate sub titlul "A true and faithful relationof what passed for many years between Dr. John Dee and some spirit", editate de Meric Casaubon în 1859, tot la Londra.

Dacă această carte îi apartinea si continea secretul nemuririi, atunci era logic să fie codificată. John Dee primise de la un înger copil o oglindă neagră de cristal, pe care el o numea "sky stone", piatra cerească. Cu ajutorul ei putea să vadă nevăzutul si să audă neauzitul. În apele ei i-au apărut, rând pe rând, îngerii Uriel, Raphael, Gabriel si multi altii, care l-au învătat "limba lui Enoh", graiul pe care-l vorbise Adam înainte de căderea în păcat, în vremea când încă nu devenise muritor. Oare ce alte cunostinte îi transmiseseră îngerii?

Adat examină din nou sirurile frumos înscrise în pagini. Se hotărî să pună interpretorul optic de caractere să citească semnele din pagină si apoi să le substituie cu cifrele din codul hexazecimal, cel mai la îndemână, care putea fi lesne convertit în cod binar, succesiunea de zerouri sau unu pe întelesul mintilor electronice.

Salvă imensul fisier în două exemplare, apoi puse calculatorul la lucru, avea să se facă dimineață, până va isprăvi cu decodificatul tuturor paginilor. Luă cartea, ca să i-o înapoieze sefului, stinse lumina si încuie laboratorul.

Ajuns acasă, prinse doar o parte din repriza secundă, dar revăzu toate fazele mai importante la rubrica sportivă a stirilor de seară. La un moment dat, sună telefonul, iar Gaon îl chemă la aparat, "tată, hai că te caută cineva". "Am renăscut, Adat si-ti multumesc", spuse o voce în engleză, apoi legătura se întrerupse si auzi tonul în receptor. Nu dădu întâmplării nici un fel de importantă, până a doua zi de dimineață, când reveni în laboratorul din subsolul muzeului. În încăpere, lumina era aprinsă. Nu era nimeni înăuntru, doar încuiase usa. Se auzea doar susurul stins la ventilatorului de la unitatea de alimentare a calculatorului. Toate erau la locul lor, nu lipsea nici unul dintre echipamentele scumpe pe care le folosea pentru a cerceta vechile tipărituri. Se aseză la birou si miscă mausul, ca să vadă ce anume lucrase masina peste noapte. Ecranul se aprinse, dar nu dintr-odată, ci de parcă cineva ar fi înlăturat de pe suprafata sa o serie de văluri negre de mătase fină, aproape transparentă. Din spatele lor răsări chipul angelic al unui tânăr radios.

Îsi miscă mâna dreaptă în semn de salut, apoi scrise cu degetul pe sticla monitorului: "Multumesc! Sunt iarăsi viu."

Si se semnă mai jos: "John Dee".

Ecranul pâlpâi si se stinse. Adat miscă rapid mausul, reaprinzându-l. Nu mai era nimeni acolo, doar obisnuita pajiste cu flori de munte a cărei imagine si-o alesese drept fundal. Apoi auzi declicul modem-ului, de parcă cineva tocmai iesise din încăpere si închisese usa în urma sa.

Aparut in Sfera on line/13.11.2002

VĂLURI APRINSE ÎN AMURG

de Györfi-Deák György

Trecuse mult timp de când Paul visase pentru ultima oară culorile mării, totuşi îşi amintea mereu acele forme transparente, împovărate de suflarea neştiută a brizei şi purtate ca nişte vele fără de corabie pe deasupra spumei valurilor; mai cu seamă revenea asupra jocului lor, asupra mişcărilor fluturate cu care se grăbeau să se întâlnească - câte două, câte trei sau chiar mai multe - în faţa soarelui pironit ca o pioneză de aramă

în peretele boltit al cerului, la un deget depărtare de orizont. Paul nu iubea marea şi o evita; până şi noaptea, când întinsul ei albastru se revărsa din profunzimile inconştientului, el o comprima, o reducea la un punct întunecat, rătăcit undeva la marginea ecranului mental. Când reuşea să uite cu desăvârşire de existenţa ei şi visa numai vânzoleala vălurilor colorate în cuprinsul alb-azuriu învăpăiat de astrul ce scăpăta către asfinţit, se trezea mulţumit şi împăcat cu sine. Atunci sărea din aşternut şi fugea să mănânce, să se spele şi să se îmbrace - mereu în această ordine şi întotdeauna neglijent -, apoi cobora val-vârtej în atelierul său de sticlărie, amenajat într-o boxă din subsolul imobilului unde locuia.

Paul era un bun meseriaş, un artizan experimentat ce modela sticla cu o îndemânare uimitoare, plăsmuind din când în când lucruri care-i făceau pe unii dintre clienţii săi să afirme că ar fi un artist înzestrat cu percepţii incredibile, ce frizau genialitatea, dar nu erau decât nişte oameni ca noi, care o făceau mai mult pentru a creşte ei înşişi în ochii altora. Adevărul era, repet, că Paul era un tip care-şi cunoştea meseria. Sub privegherea lui, nisipul cuarţos, curat ca lacrima, soda şi puzderia de oxizi metalici se contopeau într-o masă amorfă la fel de maleabilă ca şi bulgărele de lut învârtit în căuşul palmelor olarului. Mulţi îi vizitau atelierul numai ca să urmărească fascinaţi cum boţul transparent agăţat în vârful tubului de suflat se măreşte, se rotunjeşte, se alungeşte, capătă formă, nervuri, frunze şi flori cristaline, frumos colorate, este încrustat, şlefuit şi pus deoparte, spre a fi vândut. Pentru ei, sticlarul îngrămădise nişte băncuţe în spatele unei măsuţe rustice, unde puteau să-şi însoţească adăstarea cu câte un pahar de vin sălbatic, adus din margine de podiş, de sub poalele munţilor. Ar fi putut face mai mult pentru ei, cu un câştig bunicel, însă Paul socotise că are destul de lucru şi aşa. A refuzat pe rând toate propunerile de asociere - nu dorea să fie nici sclavul, dar nici stăpânul altcuiva. Vorbele acestea au făcut stârnit lumea şi au născut tot felul de păreri, unele categorice, altele mai apropiate de ceea ce se putea bănui că ar sălăşlui în sufletul omului.

Şi oare ce altceva ar fi putut să-şi imagineze femeile din anturajul său, mai cu seamă cele care trecuseră prin braţele acestei namile bărboase, cu pieptul lat şi bombat, cu părul des,

tuns ca o perie, cu ochii cenuşii, uneori apăsători ca plumbul, alteori sfredelitori ca oţelul - cele care se treziseră singure într-o dimineaţă friguroasă, cu doar fierbinţeala patimii alături şi cu dragostele lăsate să se irosească ca razele de soare prin gerul din miez de făurar. Multe dintre ele l-au părăsit atunci de-a pururea, revoltate de o asemenea manifestare făţişă a indiferenţei. Altele au mai revenit, însă nici ele foarte des, deoarece dimineţile lor se înşirau întotdeauna la fel de goale şi de incerte, lângă hainele aruncate la întâmplare prin cameră şi bucătăria fără o cârpă de spălat vase, iar aşteptările lor se puteau transforma lesne în înfrângeri nemiloase odată cu venirea serii, dacă Paul se întorcea acasă la braţ cu o altă femeie.

Îmi pot imagina surprinderea, şi teama, şi dorinţa cu care trebuie să-l fi prins Marudia de braţ, atunci când îl simţi că se ridică în zorii zilei din pat.

- Trebuie să pleci?

- Trebuie.

- De ce? Nu ţi-a plăcut? se lipi de spatele lui şi-şi strecură palmele într-o îmbrăţişare posesivă.

- E timpul să plec, repetă calm Paul şi se desprinse să-şi ia pantalonii.

- Unde te grăbeşti? Nu eşti sluga nimănui.

- Da, nu sunt sluga nimănui.

Sticlarul va fi rostind aceste vorbe liniştit, fără să le sublinieze, ca pe un lucru firesc, de la sine înţeles. "Nu sunt sluga nimănui, cu atât mai puţin a ta", va fi înţeles fata şi va fi început să plângă. Marudia avea un fel diferit de-a fi. Plânsul ei îl durea. Şi-mi pot închipui cum Paul i-a cuprins în palme faţa, a sărutat-o şi, ca s-o îmbuneze, a hotărât:

- Bine, vino cu mine.

Marudia se va fi spălat şi se va fi îmbrăcat în tăcere. Ea îşi purta propria-i frumuseţe, aşa că arăta fermecător şi-ntr-un tricou şi-o pereche de blugi. Ar fi arătat la fel chiar înveşmântată doar cu o pânză de sac. Paul puse totul pe seama tinereţii ei.

- Şi chiar mă duci acolo? va fi întrebat ea.

Sticlarul îi văzu neîncrederea reflectată în oglindă. O prinse de mână:

- Vii?

Au coborât în grabă, în ritmul impus de paşii mari ai bărbatului. Scara era înţesată de lume: copii mici, bunici, părinţi, şcolari, domnul Popescu, funcţionar la primărie. Marudia îl urma cu sufletul la gură, slobozită de îndoieli. Au coborât la subsol, unde locatarii ocupaseră şi coridorul, umplându-l cu dulăpioare pline de sticle goale, borcane, butoaie de varză goale şi alte surplusuri domestice.

Paul răsuci cheia şi intră.

- Ce cald e aici, remarcă fata. Ai uitat focul aprins.

Sticlarul începu să se dezbrace.

- Ce ştii tu? spuse el.

Marudia se învârti fără rost prin încăpere. În afară de colţul curioşilor şi raftul unde stătea expusă marfa lui Paul, nu era nimic de văzut. Pereţii goi, placaţi cu faianţă până la înălţimea umerilor.

- Şi dacă s-ar fi întrerupt gazul? Nu ştii niciodată ce-aduce ceasul rău...

O vatră peticită cu lut, asemănătoare unui mic vulcan, în căuşul căreia ardea mocnic o pară de foc. Masa de lucru, scundă şi ea, putea fi cuprinsă între genunchii bărbatului. Aşezată pe ea, pâlpâia flacăra unui bec cu gaz. În rest, ţevi de alamă, mai mici sau prelungi ca nişte buciume, cleşti şi tot felul de fierăraie. Lângă chiuvetă, un mic polizor.

Paul se aşeză lângă becul de gaz, cu o baghetă de sticlă în mână. Fata se simţi dintr-odată stingheră. Un tranzistor stătea agăţat de clanţa uneia dintre ferestre.

- Pot să pun nişte muzică? întrebă Marudia.

Sticlarul aprobă din cap, fără a avea sentimentul că-i face o favoare. Fata porni micuţul radio şi, brusc, încăperea se umplu de vacarm. Paul ridică ochii. Lumina flăcării unduia umbra Marudiei, o flutura pe ecranul mat al peretelui, transformând-o prin proiecţie dintr-un volum inert într-o mişcare. Fata răsuci sonorul la un nivel mai suportabil şi căută un alt post, unde se făceau dedicaţii matinale. Începu să se legene în ritmul muzicii, cu mînile adunate stingher pe piept. Printr-o ciudată regulă de compunere, mişcarea ei se alătura celei a focului şi vălureau împreună într-un joc al umbrei şi penumbrei. Paul îl sesiză cu coada ochiului şi se opri uimit. În faţa ochilor săi se derula secvenţa dragă a visului său tăinuit, acea unduire halucinantă a

unor forme abia desluşite şi totuşi atât de sugestive. Dar de această dată, viziunea avea ceva în plus: o femeie din stirpea zeiţei cu şerpi, în care se contopeau Salomeea, fata ce-şi pierduse nevinovăţia în tumultul dansului şi-al patimilor, ţigăncuşa Esmeralda, agitându-şi tamburina, salba de aur şi poalele înflorate, Traviata cea purtată de aripile valsului...

Ea-i văzu privirea. Mai întâi, se sperie de intensitatea pasiunii. Apoi se decise să preia iniţiativa. Se apropie aţâţătoare, cu capul uşor lăsat pe spate şi-o mână lăsată să alunece înspre şold, de parcă ar fi netezit cuta unei rochii nevăzute. Îl întrebă:

- Vrei să facem dragoste?

- Nu te opri, îi zise Paul, cuprins, pentru întâia oară, de fiorul unei viziuni inedite, de patima lucrului nemaifăcut. Dar Marudia îşi roti bosumflată funduleţul şi-şi preschimbă retragerea într-o ieşire din cadru.

- Te rog, nu te opri. Îşi luă uneltele şi începu să înmoaie sticla în flacără. Gazul fierbinte cuprinse materialul străveziu şi porni să-l înroşească. Văluri strălucitoare de lumină umplură camera.

Fata se undui neîncrezătoare. În ochii lui Paul se citea adoraţia.

- Dansează! porunci meşterul cuprins de exaltare.

I se părea că are în faţă o zeiţă, o întruchipare a graţiei, o cuprindere a tuturor adevărurilor imposibil de rostit prin cuvinte. Marudia îşi desfăcu braţele şi le şerpui, ca nişte mlădiţe răsărite din rotundul hrănitor al sânilor. Care femeie ar fi renunţat la plăcerea de a fi văzută astfel?

Iar Paul, atent la ceea ce făcea, deşi nu se mai uita fix la ea, o sorbea într-un anume fel din priviri. Mâinile sale lucrau de la sine, modelând în sticlă ceea ce-i fusese dat să vadă dincolo de vălul obişnuinţelor. Încetul cu încetul, figurina prindea formă, se întrupa prin separarea şi suprapunerea straturilor desprinse din profunzimile materiei translucide, dobândea uşurătate prin rotirea lor într-o plutire susţinută de avântul Marudiei, care se înălţase pe vârfuri şi-şi dezvăluia felul deplin de a fi femeie. Paul simţea cumpăna inimilor şi zvâcnetul clipelor în pulpele degetelor, încetineala din care se năştea explozia. Fierbinţeala flăcării şi vraja feminităţii îi îngroşaseră sângele, îl amestecaseră în căuşul încins al cuptorului şi-l contopiseră cu masa amorfă de

sticlă. Cuprins de febra creaţiei, devenise una cu flacăra, parte din lumina ei, parte din adâncul ei, cândva bărbat, acuma şi femeie. Meşterul le potrivea pe toate după măsura cuvenită, dezvăluind pe rând căpşorul rotund, gâtul de gazelă, braţele arcuite graţios, sânii împungând codobelc mătasea rochiei slobozite într-o înlănţuire de volănaşe, din spuma cărora răsăreau ademenitoare gleznele subţiri, de zeiţă olimpiană. Simţea cum însufleţeşte materia şi-i dă viaţă. Da, lui, artistului sticlar îi va fi dat să creeze una dintre minunile lumii, o dovadă de netăgăduit a măiestriei sale, o bijuterie de cristal, strălucitoare ca un diamant imperial. Cum se vor mai lupta unii pentru ea, se vor călca în picioare, vor împărţi pumni şi coate, la nevoie vor şi ucide, numai ca să poată spună, este a mea!

Vălul visării fu sfâşiat de horcăitul fetei. Marudia stătea rezemată de perete, cu mâinile strânse la inimă. Respira greu, buzele i se învineţiseră, faţa i se albise ca spuma valurilor. Nu reuşea să tragă aer, de parcă un compresor i s-ar fi oprit pe piept. Paul sări s-o ajute. Marudia era moale ca o cârpă. O stropi cu un pic de apă rece, aproape fără nici un efect. Fata îi arătă statueta de pe masă. Mai întâi, meşterul crezu că dorea s-o vadă. Apoi înţelese.

Înţelese că, în râvna sa creatoare, trecuse peste pragul obişnuitului şi făptuise ceva ieşit din comun. Purtat de vraja nemaiîntâlnitului prilej, contopise sufletul dansatoarei cu cea a figurinei modelate în flacără. Marudia murea încorsetată în sticlă, preschimbată într-o frumuseţe nepieritoare.

- La naiba!

Nu-i venea să creadă. I se părea absurd ca un boţ de sticlă să absoarbă tot suflul vital din persoana după care fusese modelată. Dar cunoştea legenda mănăstirii Argeşului şi ştia şi de existenţa oamenilor ce umblau să măsoare umbra unui om cu un fir de mătase roşie. În lucrările lui Eliade descoperise doctrina tantrică şi rămase şocat când auzise că unii adepţi rătăciţi erau capabili să golească un corp uman de viaţă precum alţii turnau afară vinul dintr-un burduf. O privi pe Marudia sau mai precis acea epavă carnală în care abia dacă mai pâlpâia o fărâmă de suflet. Hotărât lucru, el era doar un mic meseriaş, nu se pricepea la magie. Iar dacă pentru a deveni un artist celebru,

trebuia să sacrifice o viaţă de om, atunci la naiba cu faima, la naiba cu averile, la naiba cu totul.

- La naiba!

Se ridică fulgerător şi dădu cu statueta balerinei de pământ. Ea se grăbi nemilos de iute către podea, într-un reproş fulgerat ca o ameninţare: uite, asta a fost marea ta şansă şi tu ai ratat-o, băiete. De ce? explodă într-o jerbă de cioburi, risipindu-se ca argintul viu în cele mai ascunse colţuri ale atelierului

Paul o cuprinse iute în braţe pe fată. I se păru incredibil de uşoară. Deschise uşa cu o lovitură de picior şi alergă de-a lungul coridorului înghesuit de tot felul de dulăpioare şi vechituri, urcă scările şi ieşi în faţa imobilului, unde-o depuse pe trepte. Trecătorii se opriră socaţi, văzând un uriaş bărbos şi transpirat, în braţe cu o sabină leşinată, amândoi într-o stare de plâns.

Dar bărbatul nu-i băgă în seamă. O pălmui uşurel pe Marudia, îşi trecu mâna prin părul ei şi-i cuprinse grijuliu capul, înălţându-l un pic. Fata nu reacţionă, arăta ca o stană de sare. Paul înjură cu patimă, tu-ţi mama ta de artă, apoi îşi ridică ochii spre cer, căutând fie un ajutor, fie un vinovat.

Apărută în LIMES nr. 3-4 (7-8)/1999, p. 157-160